

Nr 196.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lönegradsplacering av viss eldar-, reparatörs- och maskinistpersonal, m. m.; given Stockholms slott den 31 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Lingman.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen framläggas förslag till allmänna riktlinjer för lönegradsplacering av eldar-, reparatörs- och maskinistpersonal vid statsförvaltningens fasta maskinanläggningar. Enligt dessa riktlinjer skulle eldare placeras i 9 och 10 lönegraderna, varvid 10 lönegraden skulle förbehållas eldare med vissa speciella uppgifter. Reparatörer skulle hänföras till 11 eller — under vissa förutsättningar — 13 lönegraden. Ansvarsmaskinisterna skulle fördelas å lönegraderna 11, 13, 15, 17, 19 och 21. För maskinist i 16 lönegraden (vid karolinska sjukhuset) avses 17 lönegraden. Med fastställande av lönegradsplaceringen för biträdande ansvarsmaskinist anses böra anstå, till dess vissa organisationsundersökningar verkställts. De föreslagna riktlinjerna ha i viss mån provisorisk karaktär, enär med slutligt ställningstagande i vissa delar ansetts böra anstå i avbidan på resultatet av 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars 1950.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Statsrådet Lingman anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om lönegradsplacering av viss eldar-, reparatörs- och maskinistpersonal, m. m. samt anför därvid följande.

Inledning.

Vid statens värme- och därmed jämförliga anläggningar finnes anställd maskinist- och reparatörspersonal i ett flertal olika lönegrader och med skilda tjänstebenämningar. Härtill komma eldare, som i allmänhet äro lönegradsplacerade men i en del fall anställda enligt kollektivavtal. I viss utsträckning förekommer jämväl, att personal med reparatörs- eller eldargörö-mål är anställd såsom hantverkare eller hantverksföreståndare. Särskilda kompetensföreskrifter ha meddelats endast för vissa av nu berörda anställningshavare.

Frågan om anställnings- och avlöningsförhållandena för ifrågavarande personalkategorier har under senare år varit föremål för övervägande i skilda sammanhang. I detta hänseende må erinras om de utredningar och förslag, som framlagts av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i betänkande den 21 maj 1941 (SOU 1941: 17), av tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus i betänkande den 18 januari 1943, av 1945 års löneutredning för viss fångvårdspersonal i betänkande den 16 november 1945, av 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, i betänkande den 30 september 1946 (SOU 1946: 67) samt av försvarets tjänsteförteckningssakkunniga i betänkande den 31 december 1946 (SOU 1946: 94), vilka sistnämnda sakkunniga åberopat bl. a. en av statens organisationsnämnd den 27 juni 1946 framlagd utredning angående eldnings-, underhålls- och reparationstjänsten vid försvarets ång- och värmecentraler. De förslag, som framlagts av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, av tjän-

steförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus och av 1945 års löneutredning för viss fångvårdspersonal, ha föranlett beslut vid 1942, 1945 och 1946 års riksdagar, medan övriga förslag, såvitt angår här avsedd personal, icke förelagts riksdagen.

Nu nämnda utredningar ha allenast berört vissa slag av ifrågavarande befattningar och endast avsett begränsade förvaltningsområden. Någon tillfredsställande samlad överblick rörande anställnings- och avlöningsförhållandena har därför icke kunnat erhållas, vilket inneburit en olägenhet vid lönesättningen av här avsedda tjänster.

Genom beslut den 11 april 1947 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för finansdepartementet att tillkalla särskilda utredningsmän med uppdrag att verkställa utredning om anställnings- och avlöningsförhållandena för maskinister och övrig personal vid statens värmeanläggningar. I direktiven angavs utredningen böra avse anställnings- och avlöningsförhållandena för all personal vid statens värme- och därmed jämförliga anläggningar, som vore sysselsatt med maskinist-, reparatörs- eller eldningsgöromål. Även hantverkarpersonal med likartade uppgifter borde enligt direktiven omfattas av undersökningen. Vidare uttalades i direktiven, att uppmärksamhet borde ägnas åt frågan om vilka kompetenskrav som borde ställas på olika slag av befattningshavare. Därvid borde beaktas önskvärdheten av att — särskilt vid mindre och medelstora anläggningar — undvika en alltför stor specialisering av befattningshavarna efter arbetsuppgifter. I fråga om tjänstebenämningarna framhölls i direktiven, att större enhetlighet syntes böra eftersträvas.

Såsom utredningsmän tillkallade chefen för finansdepartementet, med stöd av Kungl. Maj:ts nyssnämnda bemyndigande, dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare, riksgäldsfullmäktigen *E. G. E. Eriksson*, tillika ordförande, byråchefen i byggnadsstyrelsen *E. O. Jonsson* och kanslirådet i finansdepartementet *N. M. af Malmborg*. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1948 tillkallades sedermera ytterligare två utredningsmän, sekreteraren hos tjänstemännens centralorganisation *M. Gustafson* samt numera ledamoten av riksdagens andra kammare, ombudsmannen *S. H. Henriksson*.

Utredningsmännen — vilka antagit benämningen *1947 års löneutredning, avseende maskinistpersonal m. fl.* — ha den 23 september 1949 avgivit betänkande (stencilerat) angående lönegradsplacering m. m. av eldar-, reparatörs- och maskinistpersonal vid statsförvaltningens fasta maskin-anläggningar.

I betänkandet behandlar utredningen till en början vissa organisationsfrågor, varjämte utredningen berör vissa spørsmål om anställningsformerna för ifrågavarande personal. Härefter upptager utredningen till behandling frågan om personalens löneställning och framlägger förslag i sådant hänseende för de olika personalgrupperna. Enligt förslaget skulle åt-

skilliga befattningar uppflyttas i lönegrad men även nedflyttning i lönegrad ske av vissa tjänster. Slutligen behandlar utredningen vissa spörsmål, sammanhängande med genomförandet av utredningens förslag.

Utredningen har framhållit, att dess förslag äro att betrakta såsom principförslag, vilkas tillämpning i viss utsträckning äro beroende av ytterligare övertväganden. För tids vinnande har utredningen sålunda icke ansett sig böra framlägga detaljförslag rörande lönegradsplacering av de enskilda tjänsterna. Detta förhållande bör emellertid enligt utredningens mening icke utgöra hinder för att de förordade lönegradsplaceringarna fastställas att gälla fr. o. m. ingången av budgetåret 1950/51.

Över löneutredningens betänkande ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av försvarets civilförvaltning, arméförvaltningen, fortifikationsförvaltningen, byggnadsstyrelsen, statskontoret, statens lönenämnd och statens organisationsnämnd. Yttranden ha vidare, efter remiss, inkommit från svenska landstingsförbundets styrelse, svenska stadsförbundets styrelse, som åberopat ett av förbundets löne- och förhandlingsdelegation avgivet yttrande, landsorganisationen, som åberopat vad statstjänarkartellen anfört i ett till landsorganisationen överlämnat yttrande, och tjänstemännens centralorganisation.

Jag torde nu få redogöra för innehållet i löneutredningens föreliggande betänkande och de däröver avgivna yttrandena samt för mitt ståndpunkts-tagande till de olika frågor, som behandlas i betänkandet.

Vissa organisationsfrågor m. m.

Allmänna organisationsfrågor. Vid maskinanläggningarna inom allmänna civilförvaltningen har någon egentlig omprövning av personalorganisationen icke ägt rum på lång tid. Vid flertalet försvarsanläggningar åter ha, såsom inledningsvis berörts, genom statens organisationsnämnds försorg nyligen genomförts ingående organisationsundersökningar, på grundval av vilka detaljerade förslag i fråga om personaluppsättningen vid de enskilda anläggningarna framlagts. En jämförelse mellan, å ena sidan, den av organisationsnämnden förordade personaluppsättningen och, å andra sidan, nuvarande personaluppsättning vid exempelvis sinnessjukhusen visar, att reparatörs- och maskinistpersonalen vid de senare anläggningarna i regel är mera omfattande och högre placerad i lönegrad än som svarar mot organisationsnämndens förslag beträffande försvaret. Detta beror delvis på att sinnessjukhusen i regel med egen personal ombesörja mera omfattande reparations- och anläggningsarbeten, medan sådana arbeten enligt organisationsnämndens mening böra utföras i fri konkurrens av entreprenörer eller av militära verkstäder. En annan orsak

till den förhållandevis stora personaluppsättningen vid sinnessjukhusen torde vara, att sinnessjukhusen tidigare medelst egna ångkraftverk helt eller delvis täckte sitt behov av elektrisk energi, för vilket särskild personal erfordrades. Någon regelbunden kraftproduktion förekommer emellertid f. n. icke vid ett flertal sinnessjukhus.

Löneutredningen. Löneutredningen har utgått från nu gällande personalorganisation inom allmänna civilförvaltningen samt från organisationsnämndens förslag beträffande försvaret. I fråga om personaluppsättningen inom allmänna civilförvaltningen har utredningen emellertid uttalat, att avvägningen av densamma både vid sinnessjukhusen och vissa andra anläggningar gäve anledning till erinringar. Utredningen har därför förordat en allmän översyn genom byggnadsstyrelsens försorg av personaluppsättningen inom allmänna civilförvaltningen. Vad angår organisationsnämndens förslag har utredningen ej tagit ställning till vissa från personalhåll framställda invändningar mot förslaget, vilka gå ut på att personaluppsättningen skulle vara för knappt tilltagen i fråga om den kvalificerade personalen, i det att behovet av dylik personal för bl. a. vakttjänstgöring icke skulle ha tillräckligt beaktats. Organisationsnämndens förslag borde enligt utredningens mening överlämnas till fortifikationsförvaltningen för att finnas tillgänglig inom ämbetsverket vid behandlingen av hithörande frågor.

Yttrandena. Försvarets civilförvaltning har framhållit, att av utredningens betänkande icke kunde utläsas, vilken inverkan skyldigheten att förätta vakttjänst utövat på lönegradsplaceringen eller med andra ord om löneställningen avvägs under hänsynstagande till förekommande vakttjänst eller om dylik avsetts skola kompenseras i annan ordning. Det hade emellertid varit önskvärt, att löneutredningens synpunkter på denna fråga blivit belysta.

Arméförvaltningen har uttalat, att dess intendenturavdelning vid handläggning av frågor rörande personal i eldningstjänst inom försvaret iakttagit, att vid smärre värmeanläggningar, som betjänades av deltidsanställd personal eller av 1—2 man, svårigheter uppstått att bereda personalen i arbetarskyddslagen stadgad veckovila eller i Saar stadgad ledighet, enär lämpliga avbytare ofta icke kunde erhållas. Hithörande spörsmål hade ej berörts i utredningen. Denna fråga syntes böra upptagas till övervägande, förslagsvis i samband med den av löneutredningen föreslagna översynen av personalorganisationen. Framhållas borde, att dessa spörsmål intimt sammanhängde med vilket slag av bränsle som komme till användning och därmed med driftsekonomin.

Arméförvaltningen har vidare ifrågasatt, om icke även den av utredningen förordade organisationsundersökningen inom allmänna civilförvaltningen borde för ernående av likformig bedömning inom hela statsförvaltningen omhänderhavas av statens organisationsnämnd. I anledning av de från per-

sonalhåll framställda invändningarna mot organisationsnämndens förslag beträffande försvaret har arméförvaltningen framhållit, att pågående utredning visat att den passiva tjänsten inom försvaret i regel syntes kunna förläggas på sådant sätt, att personaluppsättning enligt organisationsnämndens förslag skulle vara tillräcklig.

Statskontoret har ansett, att man borde dröja med ett ställningstagande till löneutredningens förslag till dess organisationsundersökningen hunnit fullföljas över hela linjen.

Statens organisationsnämnd har framhållit att, medan de av löneutredningen föreslagna lönegradsplaceringarna omedelbart kunde genomföras vid försvarets maskinanläggningar, den av löneutredningen föreslagna översynen av personaluppsättningen inom allmänna civilförvaltningen måste verkställas, innan utredningens förslag i fråga om lönegradsplaceringar kunde tillämpas inom allmänna civilförvaltningen; eljest saknades garantier för att lönegradsplaceringen i praktiken bleve väl avvägd och i möjligaste mån rättvis. Ifrågakarande översyn, vilken ur personalsynpunkt vore av mycket brådskande natur, borde uppdragas åt byggnadsstyrelsen i intimt samarbete med organisationsnämnden, varjämte sakkunniga från fortifikationsförvaltningen och arméförvaltningen borde medverka. I samband med denna översyn borde enligt organisationsnämndens mening jämväl frågan om den kvalificerade maskinpersonalens vakttjänstgöring och passiva tjänst utredas.

Beträffande innebörden av begreppen passiv tjänst och vakttjänstgöring, vilka enligt vad organisationsnämnden funnit ofta sammanblandades, har organisationsnämnden anfört följande.

Den passiva tjänsten karakteriseras därav, att vederbörande befattningshavare under fritid är ständigt och lätt tillgänglig i sin bostad eller på annan angiven plats per telefon eller bud för att vid behov kunna ingripa vid eventuellt inträffande driftstörning eller katastrof. Intet hindrar sålunda, att den jourhavande under fullgörande av passiv tjänst helt ägnar sig åt fritidssysselsättning eller vila. Vakttjänstgöring däremot förutsätter att vederbörande befattningshavare uppehåller sig i viss tjänstelokal samt att han antingen passar vissa instrument eller mer eller mindre regelbundet utför vissa förrättningar, exempelvis temperaturavläsning.

Organisationsnämnden har framhållit, att nämnden räknat med att vid försvarets anläggningar normalt endast passiv tjänst behövde förekomma. Nämnden hade vid sina organisationsundersökningar funnit att 10 % tidskompensation för fullgjord sådan tjänst måste anses fullt tillräcklig men hade ej tagit definitiv ställning till spörsmålet, eftersom motsvarande problem föreläge inom ett flertal statliga verk och inrättningar och därför borde upptagas till behandling i ett större sammanhang.

Gentemot organisationsnämndens uppfattning, att större ändrings- och nyanläggningsarbeten vid försvarets förband borde utföras av entrepre-

nörer eller militära verkstäder, har *tjänstemännens centralorganisation* framhållit, att utvecklingen visat att entreprenörsförfarandet i praktiken icke förekomme i förutsatt omfattning, särskilt beträffande förband med isolerat läge, där det varit förmånligare att i största möjliga utsträckning utnyttja den egna maskinpersonalen också för annat än service- och löpande underhållsarbeten. Centralorganisationen har vidare framhållit, att den begränsade användningen av sjukhusens anläggningar för kraftalstring till viss del syntes bero på att sådan kraftalstring med gällande kolpriser icke vore ekonomisk.

Garnisonsmaskinistorganisationen. Vid sina undersökningar beträffande försvaret utgick organisationsnämnden från den principen, att all fast maskintjänst, underställd en och samme förbandschef, utgör *en* anläggning. Avsteg från denna princip gjordes dock i de fall, då ett sammanförande av den fasta maskintjänsten vid två eller flera närliggande förband till en anläggning under en ansvarsmaskinist borde medföra påtagliga fördelar beträffande driftsekonomi och personalbesparing. Detta utgjorde grundtanken i den av nämnden föreslagna garnisonsmaskinistorganisationen. Genom sammanslagning till större enhet av den fasta maskintjänsten vid flera förband i fråga om såväl eldnings- och reparations-tjänst som passiv tjänst kunde vid behov inom anläggningen verkställas personalutjämnning och inbördes utbyte av reparatörspersonal med specialutbildning, varjämte den passiva tjänsten bleve mindre betungande.

Den fasta maskintjänsten vid de olika förbanden skulle enligt förslaget sammanföras under en garnisonsövermaskinist eller garnisonsmaskinmästare. Garnisonsövermaskinisten skulle icke vara knuten till viss anläggning, under det att såsom garnisonsmaskinmästare skulle utses ansvarsmaskinisten vid en av anläggningarna å orten. I fråga om lönegradsplacementen innebar organisationsnämndens förslag, att ansvarsmaskinist vid anläggning, som sorterade under garnisonsövermaskinist, eller vid sådan anläggning å ort med garnisonsmaskinmästare, vid vilken ifrågavarande befattningshavare icke vore placerad, skulle hänföras till lägre lönegrad än den, som skulle ha tillämpats, därest anläggningen icke varit inlemmad i garnisonsmaskinistorganisationen. Garnisonsmaskinmästare skulle placeras två lönegrader högre än ansvarsmaskinist vid fristående anläggning tillhörande samma anläggningsgrupp, medan frågan om löneställningen för garnisonsövermaskinisterna enligt organisationsnämndens mening borde ytterligare prövas av vederbörande tjänsteförteckningssakkunniga och lönenämnder.

Vid remissbehandlingen av organisationsnämndens förslag framhöll försvarets civilförvaltning bl. a., att ett ställningstagande till frågan om garnisonsmaskinistorganisationen borde anstå till dess att spörsmålet om den militära fastighetsförvaltningens framtida gestaltning blivit löst. Byggnads-

styrelsen ansåg, att den föreslagna anordningen med garnisonsmaskinist kunde vara fördelaktig endast i de fall, där de sammanslagna förbanden vore belägna omedelbart intill varandra och garnisonsmaskinisten helt kunde omhänderha driften av de honom underställda anläggningarna. Såväl försvarets civila tjänstemannaförbund som Sveriges arbetsledareförbund avstyrkte genomförandet av den föreslagna organisationen.

Löneutredningen. Löneutredningen har uttalat, att frågan om ett eventuellt genomförande av den av organisationsnämnden förordade garnisonsmaskinistorganisationen eller den av byggnadsstyrelsen ifrågasatta anordningen med sammanslagning av närliggande förband under gemensam ansvarsmaskinist borde i samband med remissbehandlingen av löneutredningens betänkande underkastas närmare prövning av fortifikationsförvaltningen, till vilket ämbetsverk den militära fastighetsförvaltningen i stort sett koncentrerats. Med hänsyn härtill har löneutredningen icke framlagt förslag i fråga om den lönegradsplacering, som borde tillämpas, därest åt ansvarsman vid en anläggning anförtroddes ansvaret för driften jämväl vid annan anläggning eller andra anläggningar.

Yttrandena. Försvarets *civilförvaltning* har vidhållit sin tidigare uttalande uppfattning, att ställningstagande till här avsedda organisationsspörsmål kan ske först sedan frågan om den militära fastighetsförvaltningen i sin helhet klarlagts.

Arméförvaltningen har ansett, att frågan om ett genomförande av den av organisationsnämnden föreslagna garnisonsmaskinistorganisationen eller den av byggnadsstyrelsen ifrågasatta anordningen med sammanslagning av närliggande förband under en gemensam ansvarsmaskinist borde prövas av fortifikationsförvaltningen och arméförvaltningens intendenturavdelning gemensamt under medverkan av organisationsnämnden. Då det enligt arméförvaltningens mening vore angeläget att genomförandet av utredningens förslag icke uppsköttes i avvaktan på nämnda prövning, syntes inplacering i högre lönegrad, som skulle följa av bifall till utredningens förslag, icke böra ske i fråga om civil ansvarspersonal vid förband, som kunde beräknas bli berörda av en eventuell omorganisation. För att ifrågavarande befattningshavare emellertid icke skulle bli lidande på dröjsmålet med lösningen av denna organisationsfråga vore skäligt att vikariatslön bereddades dem i den lönegrad, till vilken vederbörandes befattning skulle ha hänförts enligt utredningens förslag.

I avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande organisationen av fortifikations- och byggnadsförvaltningen vid försvarsväsendet har icke heller *fortifikationsförvaltningen* ansett sig kunna fatta ståndpunkt till de av organisationsnämnden och byggnadsstyrelsen väckta förslagen. I likhet med arméförvaltningen har fortifikationsförvaltningen föreslagit, att ansvars-

personalen vid de förband, som kunde komma att beröras av en eventuell omorganisation, icke omedelbart erhöle de högre ordinarie befattningar, som enligt löneutredningens betänkande skulle komma i fråga, utan i avvaktan på slutgiltig lösning tillerkändes vikariatslön motsvarande den föreslagna högre löneställningen.

Statens organisationsnämnd har uttalat, att de fördelar, som ett genomförande av garnisonsmaskinistorganisationen skulle innebära, enligt nämndens mening borde tillvaratagas så långt detta vore möjligt under förhandenvarande förhållanden utan att därför genomförandet av den föreslagna omorganisationen av försvarsväsendets fasta maskintjänst onödigtvis fördröjdes. Detta syntes nämnden vara möjligt, därest dess ursprungliga förslag — i avvaktan på resultatet av såväl de pågående fortifikationsförsöken som den av nämnden påkallade översynen av den fasta maskintjänsten vid allmänna civilförvaltningen — på sätt byggnadsstyrelsen antytt modifierades i den riktningen att avsett sammanförande till *en* anläggning tillsvidare endast tillämpades vid förband, som låge i omedelbar anslutning till eller närhet av varandra.

A n s t ä l l n i n g s f o r m e r. Den vid statens värme- och därmed jämförliga anläggningar med maskinist-, reparatörs- och eldargöromål sysselsatta personalen utgöres av — förutom vissa arvodes- eller kontraktanställda befattningshavare — civila, civilmilitära och, vid vissa marinen tillhöriga anläggningar, militära tjänst innehavare samt kollektivavtalsanställda arbetstagare. Vid allmänna civilförvaltningen är huvuddelen av eldar- och reparatörspersonalen tjänstemannaanställd. Vid kommunikationsverken däremot är ifrågavarande personal i regel anställd enligt kollektivavtal ehuru även tjänstemannaanställning förekommer. Vid försvaret äro flertalet reparatörer tjänstemän, medan eldarna åtminstone vid förbanden i allmänhet avlönas enligt kollektivavtal. Maskinistpersonal i ansvarsställning torde inom samtliga förvaltningsområden vara tjänstemannaanställd, dock att mindre värmeanläggningar även kunna handhas av kollektivavtalsanställd personal.

Såsom framgår av vad inledningsvis anförts borde enligt direktiven för löneutredningen anställnings- och avlöningsförhållandena för all ifrågavarande personal göras till föremål för omprövning genom utredningens försorg.

Efter det nämnda direktiv meddelades ha tillsatts dels 1948 års anställningsutredning och dels marinens underofficerssakkunniga. I anställningsutredningens uppdrag ingår bl. a. att klarlägga, inom vilka arbetsområden och för vilka personalgrupper kollektivavtalsanställning ur olika synpunkter kan vara att föredraga framför tjänstemannaanställning samt att söka uppdraga de principiella riktlinjerna för en dylik avgränsning. Det ankom-

mer vidare på utredningen att i sådana fall, då överföring från kollektivavtalsanställning till tjänstemannaanställning anses böra ske, framlägga detaljförslag om lönegradsplacering och tjänstebenenämning för den berörda personalen. På marinens underofficerssakkunniga ankommer bl. a. att verkställa utredning rörande maskinbefälsorganisationen inom marinen.

Löneutredningen. Löneutredningen har uttalat, att den i anledning av tillsättandet av 1948 års anställningsutredning och marinens underofficerssakkunniga icke ansett sig böra framlägga förslag rörande anställnings- och avlöningsförhållandena för vid statsförvaltningens fasta maskinanläggningar anställd militär personal eller personal anställd enligt kollektivavtal.

Beträffande avgränsningen mellan tjänstemannaanställning och kollektivavtalsanställning har utredningen emellertid allmänt framhållit, att de under utredningsarbetet vunna erfarenheterna givit vid handen, att betydande olägenheter vore förenade med att vid en och samma anläggning förekomme såväl tjänstemanna- som kollektivavtalsanställd personal, såsom förhållandet f. n. vore vid flertalet försvarsanläggningar. Utredningen skulle därför finna det önskvärt, om inom ett och samma förvaltningsområde för all i maskintjänsten sysselsatt personal valdes en och samma anställningsform. Rörande valet av anställningsform har utredningen framhållit, att erfarenheterna från försvaret tydde på att de kollektivavtalsanställda befattningshavarna i regel kvarstode kortare tid i sina anställningar än tjänstemännen. Med hänsyn till de olägenheter i form av bristande kontinuitet i arbetet o. d., som alltid vore förenade med täta personalbyten, ansåge utredningen att den i maskintjänsten sysselsatta personalen — där est icke särskilda skäl befundes motivera avtalsanställning — borde vara tjänstemannaanställd.

I fråga om den redan tjänstemannaanställda personalen har utredningen förutsatt att, där ett stadigvarande behov av befattningarna kunde anses konstaterat, ordinarie anställning bereddes personalen. Enligt utredningens förmenande funnes utrymme för överföring från extra ordinarie till ordinarie anställning av ett stort antal befattningar, vilka funnits inrättade under en lång följd av år, liksom också för beredande av mera fast anställning för åtskilliga befattningshavare, anställda mot individuellt bestämda arvoden e. d. (exempelvis viss deltidsanställd personal). Utredningen har understrukit betydelsen ur rekryteringssynpunkt av att personalen erhöles så fast anställning som möjligt.

Yttrandena. I anledning av vad utredningen anfört om gränsdragningen mellan tjänstemannaanställning och kollektivavtalsanställning har *försvarets civilförvaltning* anfört bl. a. följande.

De kollektivavtalsanställda arbetarna i eldningstjänst vid försvaret äro dels helårsanställda dels ock säsonganställda. De säsonganställda liksom en del av de helårsanställda äro i vederbörligt kollektivavtals mening att

hänföra till gruppen grov- och diversearbetare och utnyttjas i huvudsak för eldningsarbete i egentlig mening.

Den med eldningsarbete sysselsatta personalen måste med hänsyn till eldningsförhållandena och förekommande bränsleslag till viss del vara variabel. Den personal, som icke ingår i den fasta personalstyrkan (huvudsakligen de säsonganställda arbetarna i eldningstjänst), synes tills vidare böra vara kollektivavtalsanställd. Däremot torde övriga arbetare i eldningstjänst böra överföras till tjänstemannaanställning. Måhända bör emellertid med hänsyn till 1948 års anställningsutrednings arbete försiktigheten bjuda, att de såsom grov- och diversearbetare betecknade arbetarna i eldningstjänst tills vidare bibehållas vid kollektivavtalsanställning.

Arméförvaltningen har — efter att ha erinrat om utredningens uttalande om önskvärdheten av att inom ett och samma förvaltningsområde för all i maskintjänsten sysselsatt personal valdes en och samma anställningsform — framhållit, att för förslag om en dylik åtgärd syntes böra krävas en mera ingående utredning och utförligare motivering än den nu förebragta.

Statskontoret liksom också *svenska stadsförbundet* ha såsom ett skäl — jämte andra — för uppskov med ställningstagandet till löneutredningens förslag anfört, att frågan om avgränsningen mellan löneplansreglerad tjänstemannaanställning och kollektivavtalsanställning vore föremål för utredning av 1948 års anställningsutredning och att resultatet av detta utredningsarbete icke borde föregripas. Förbundet har i detta sammanhang framhållit, att på det kommunala området tillämpades kollektivavtalets anställningsform i mycket stor utsträckning beträffande eldar- och reparatörspersonalen; något behov att frångå denna föreläge icke.

Med anledning av löneutredningens uttalande, att betydande olägenheter uppstode vid en sammanblandning av kollektivavtals- och tjänstemannaanställd personal vid samma anläggning, har *statens organisationsnämnd* framhållit, att personalorganisationen vid försvarets förrådstjänst inneslöte båda dessa anställningsformer (förrådsmän respektive förrådsarbetare) och att detta förhållande ingalunda varit till nackdel för förrådstjänsten. I övrigt har organisationsnämnden anfört, att rådande ovissa bränsleläge och valutasituation syntes tala för att uppdelningen i helårs- och säsonganställda eldare vid försvaret — vilken genomförts från och med budgetåret 1945/46 — upprätthölles samt att motsvarande uppdelning, i den mån så icke redan skett, infördes vid den allmänna civilförvaltningen. Detta borde vara fallet alldeles oberoende av om eldarpersonalen vore tjänstemanna- eller kollektivavtalsanställd. Om tjänstemannaanställningen kunde smidigt anpassas efter det växlande personalbehovet, funnes ur de synpunkter organisationsnämnden hade att företräda ingen anledning till erinran mot att eldarpersonalen tjänstemannaanställdes.

Landsorganisationen har förklarat sig dela löneutredningens uppfattning, att all ifrågavarande personal borde anställas på avlöningsreglemente.

Överföring av den kollektivavtalsanställda personalen syntes kunna ske samtidigt som löneutredningens förslag i övrigt genomfördes. Därvid uppkomme för vissa fall behov av övergångsbestämmelser för att förhindra att årsinkomsten försämrades.

Lönegradsplacering m. m.

Nuvarande förhållanden m. m.

För den tjänstemannaanställda maskinpersonalen vid statens värme- och därmed jämförliga anläggningar tillämpas f. n. lönegraderna 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 och 21. Lönegradsplaceringen kan icke sägas ha skett med någon större konsekvens. I stort sett har dock löneställningen avvägs för var och en av följande fyra grupper för sig, nämligen eldare, reparatörer, ansvarsmaskinister och biträdande ansvarsmaskinister. Vid statens sinnessjukhus ingå reparatörerna under grupperna hantverkare och hantverksföreståndare, som omfatta jämväl annan personal. Inom grupperna ansvarsmaskinister och biträdande ansvarsmaskinister har vid allmänna civilförvaltningen en differentiering av löneställningen skett på grundval av en klassificering av anläggningarna, vilken dock skett på olika sätt inom olika förvaltningsområden. Vid kommunikationsverken och inom försvaret har motsvarande gruppering av anläggningarna och differentiering av ansvarsmaskinisternas löneställning icke genomförts.

Eldare och reparatörer.

Lönegradsplacering och tjänstebenenämningar för ordinarie och extra ordinarie eldar- och reparatörspersonal, med undantag av sådan personal i ansvarsställning, framgår av följande sammanställning, i vilken likväl icke medtagits ett mindre antal tjänster, som äro mera fristående och icke anknutna till vissa bestämda anläggningar.

Lönegrad	Allmänna civilförvaltningen	Försvaret
9	Ekonomibitråde, eldare, eldare av 2:a klass	Eldare av 2:a klass
10	Eldare, eldare av 1:a klass, förste eldare, hantverkare, värmeledningsskötare	Eldare av 1:a klass, eldare av 1:a klass tillika reparatör
11	Eldare, reparatör	Eldare av 1:a klass, förman, montör, reparatör
12	Hantverksföreståndare, reparatör, reparatör tillika ersättare för maskinmästare	—
14	—	Elektriker

Några kompetenskrav för erhållande av ifrågavarande befattningar ha i allmänhet icke fastställts; för innehav av tjänst såsom eldare av 1:a klass vid försvaret fordras emellertid väl vitsordad praktisk tjänstgöring vid mekanisk verkstad eller liknande kompetens.

Utöver de i sammanställningen avsedda eldarna och reparatörerna, vilka i sitt arbete äro underställda befattningshavare i ansvarsställning vid viss anläggning, förekomma, såsom förut nämnts, ett mindre antal tjänster, som äro mera fristående och icke anknutna till viss bestämd anläggning. Å personalförteckningen för fångvårdsanstalterna finnes sålunda upptagen en montörsbefattning i 13 lönegraden, vars innehavare tjänstgör såsom elektriker vid fångvårdsanstalten å Långholmen men ej är underställd maskinmästaren där. Till här avsedda tjänster höra även vissa vid försvaret inrättade befattningar såsom förste montör, montör och biträdande montör.

I fråga om eldar- och reparatörspersonalens nuvarande lönegradsplacering må i övrigt nämnas följande.

Tjänstemannaanställda befattningshavare, huvudsakligen sysselsatta med egentligt eldningsarbete, äro f. n. i regel placerade i 9 lönegraden under benämningen eldare. Flertalet befattningar finnas inrättade vid statens sinnessjukhus samt vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Härutöver förekomma endast enstaka sådana tjänster vid ämbetshus, vetenskapliga institutioner, försvarsanläggningar o. d.

Ordinarie och extra ordinarie befattningshavare, huvudsakligen sysselsatta med reparationsgöromål, finnas f. n. anställda i 9, 10, 11, 12, 13 och 14 lönegraderna. Emellertid förekommer det endast undantagsvis, att vid en och samma anläggning för reparatörstjänsterna utnyttjas mer än två olika lönelägen. De befattningar, om vilka här är fråga, utgöras huvudsakligen av eldare av 2. klass (försvaret) i 9 lönegraden, eldare (sinnessjukhusen) och hantverkare (sinnessjukhusen, karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet) i 10 lönegraden, eldare av 1. klassen (försvaret) i 11 lönegraden, hantverksföreståndare (sinnessjukhusen) och reparatörer (karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet) i 12 lönegraden samt elektriker (flygförbanden) i 14 lönegraden.

Beträffande tillkomsten av gällande lönegradsplaceringar för ifrågavarande personal må anföras följande.

1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, som utarbetade förslag till tjänsteförteckning för *allmänna civilförvaltningen*, föreslogo befattningar i 9 lönegraden såsom eldare av 2:a klass (eldare utan ansvarsställning), i 10 lönegraden såsom eldare av 1:a klass (eldare och ersättare för maskinist av 2:a klass i 13 lönegraden) och i 11 lönegraden såsom reparatör (befattningshavare med huvuduppgift att verkställa reparationer vid större och medelstora högtrycksångcentraler med kraftalstring eller kraftomformning). Förslaget blev, utom vad beträffar statens sinnessjukhus, förelagt 1942 års riksdag och vann riksdagens bifall. Tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus föreslogo inrättandet av eldarbefattningar vid

sinnessjukhusen i 9 och 10 lönegraderna. Befattningar i 10 lönegraden borde enligt de sakkunnigas förslag förefinnas vid de sinnessjukhus, där antalet eldare vore relativt stort och tillika arbetsuppgifter, som eljest ankomme på hantverkare, i viss utsträckning anförtroddes eldarna. Proportionen mellan eldartjänster i lägre och i högre lönegrad borde bestämmas så, att mot 3—5 eldartjänster i 9 lönegraden såsom regel svarade en eldartjänst i 10 lönegraden. Beträffande befattningarna såsom hantverkare och hantverksföreståndare ifrågasatte de sakkunniga icke någon ändring i den tidigare gällande placeringen i 10 respektive 12 lönegraden. De sakkunnigas förslag biföllos av statsmakterna år 1945. 1945 års löneutredning för viss fångvårdspersonal föreslog, att eldarpersonalen vid *fångvårdsanstalterna*, där eldningsgöromålen dittills handhafs av vaktkonstaplar i 10 lönegraden, skulle placeras i samma lönegrader — 9 och 10 lönegraderna — som vid sinnessjukhusen. Genom beslut av 1946 års riksdag placerades emellertid samtlig eldarpersonal vid fångvårdsanstalterna i 10 lönegraden. Hantverkarbefattningarna vid *karolinska sjukhuset* och *serafimerlasarettet* ha alltsedan sin tillkomst år 1937 varit hänfödda till 10 lönegraden. Reparatörsbefattningarna vid samma sjukhus blevo genom beslut av 1945 års riksdag uppflyttade från 11 till 12 lönegraden.

A n s v a r s m a s k i n i s t e r o c h b i t r ä d a n d e a n s v a r s m a s k i n i s t e r.

Nuvarande lönegradsplaceringar för *ansvarsmaskinisterna* framgå av en i ärendet upprättad tablå, vilken såsom bilaga (*bilaga 1*) torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. I anslutning till nämnda tablå må framhållas följande.

Såsom förut nämnts ha ifrågavarande lönegradsplaceringar för allmänna civilförvaltningens del grundats på klassificeringar av anläggningarna. 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga uppgjorde för *allmänna civilförvaltningen* ett förslag till anläggningarnas uppdelning i 7 grupper, vilkas kännemärken de sakkunniga angåvo. Genom beslut av statsmakterna genomfördes förslaget år 1942 utom beträffande statens sinnessjukhus. Tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus indelade, med utgångspunkt från 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas grupperingsförslag, *de statliga sinnessjukhusen* (jämte statens anstalt för fallandesjuka) i 4 anläggningsgrupper. I sitt förslag till lönegradsplacering för ansvarsmaskinisterna vid de olika anläggningsgrupperna tillämpade de sakkunniga delvis andra lönegrader än de för allmänna civilförvaltningen i övrigt gällande. Frågan om löneställningen för nu nämnda ansvarsmaskinister löstes vid 1945 års riksdag i viss anslutning till de sakkunnigas förslag. Lönereglering för *fångvårdens* hithörande personal genomfördes vid 1946 års riksdag på grundval av ett av 1945 års löneutredning för viss fångvårdspersonal framlagt förslag, vilket anknöt till 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag med de modifikationer som innefattades i den för ansvarsmaskinisterna vid statens sinnessjukhus beslutade lönegradsplaceringen.

Nämnas må i detta sammanhang, att statens organisationsnämnd i sin förut omnämnda utredning konstaterat behovet av en klassificering av värmeanläggningarna även vid försvaret, där flertalet av de ordinarie ansvars-

maskinisterna, oberoende av vederbörande anläggningars storlek och art, äro hänfödda till 16 lönegraden. Organisationsnämnden har förordat en indelning av försvarets värmeanläggningar i 6 grupper. Ifrågavarande klassificering har emellertid skett enligt ett annat system än det inom civilförvaltningen tillämpade. I utlåtanden över organisationsnämndens förslag uttalade allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd samt byggnadsstyrelsen, att ett inom statsförvaltningen i dess helhet tillämpligt klassificeringssystem borde utarbetas.

I fråga om kompetenskraven för erhållande av de här avsedda befattningarna äro förhållandena oenhetliga.

Vid ett stort antal mindre anläggningar ha särskilda befattningar för ansvarsmän icke inrättats. Eldningsarbetet och därmed sammanhängande göromål fullgöras vid dessa anläggningar normalt av expeditionsvakter, vaktmästare, förrådsmän o. d. — med eller utan ersättning — vid sidan av övriga tjänstäligganden eller äro anförtrodda åt deltidsanställda värmeskötare mot års- eller månadsarvode.

Befattningar för *biträdande ansvarsmaskinist* finnas f. n. vid vissa större anläggningar (flertalet sinnessjukhus, karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet) och äro i allmänhet placerade i 13 och 15 lönegraderna; vid karolinska sjukhuset har dock en sådan befattning hänförts till 16 lönegraden.

Löneutredningen.

Löneutredningen har uttalat, att dess förslag i fråga om löneställningen för ifrågavarande personalgrupper innebure lönegradsuppflyttning av ett relativt stort antal tjänster samt att detta kunde vara ägnat att inge vissa betänkligheter med hänsyn till 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete. Utredningen har emellertid framhållit, att utredningen iakttagit försiktighet och avstått från att framlägga vissa i och för sig motiverade förslag för att icke föregripa tjänsteförteckningskommitténs arbete.

Ledamoten av utredningen, *kanslirådet af Malmborg* har i särskilt yttrande uttalat, att han funnit det resultat i fråga om lönegradsplaceringar, som utredningen kommit till, godtagbart med utgångspunkt från gällande lönegradsplaceringar inom statsförvaltningen. Efter det utredningen i allt väsentligt tagit ståndpunkt till föreliggande lönegradsfrågor, hade emellertid 1949 års tjänsteförteckningskommitté tillsatts, i vilken af Malmborg vore ledamot och huvudsekreterare. Med hänsyn till att tjänsteförteckningskommittén hade ställning icke blott som utredningskommitté i vanlig mening utan även som delegation för förhandlingar med vederbörande personalorganisationer, funne sig af Malmborg böra göra en allmän reservation beträffande den ståndpunkt i en viss lönefråga, som han kunde komma att intaga vid en bedömning inom tjänsteförteckningskommittén av lönegradsfrågor i ett större sammanhang.

Eldare och reparatörer.

Löneutredningen har förordat, att eldare och reparatörer skola anses tillhöra en och samma befordringsserie, att befattningarna inom denna skola utgöras av eldare i 10 lönegraden, reparatör i 11 lönegraden och reparatör i 13 lönegraden samt att reparatörstjänsterna vid en anläggning normalt böra rekryteras bland eldarna vid anläggningen. Utredningen har vidare förutsatt, att såsom rekryteringsgrad på aspirantstadiet skall för eldarna tillämpas lönegrad Cf 8.

Utredningen har framhållit, att den tekniska utvecklingen lett till en relativ minskning av behovet av personal för egentligt eldningsarbete, medan behovet av personal för passning och översyn av olika regleringsanordningar samt för egentligt reparationsarbete icke obetydligt ökats. Om anledningen härtill har utredningen anfört i huvudsak följande.

Under de senare årtiondena har, i samband med om- eller nybyggnad av sjukhus, vetenskapliga institutioner, militära inrättningar o. d. successivt skett en övergång från äldre och enklare till moderna och mera komplicerade värmeanläggningar. Pannor och eldningsanordningar av nya och mer ekonomiska typer ha installerats. Antalet eldningsställen har minskats genom övergång till större panncentraler, men därvid ha tillkommit anordningar av olika slag för värmets fördelning och reglering. Värmesystemen ha tekniskt förbättrats, mekaniska ventilationsanläggningar ha i ökad utsträckning kommit till användning och automatiska regleringsanordningar av olika slag ha alltmer införts. Även i fråga om de elektriska anläggningarna, såväl starkströms- som svagströms-, samt anläggningarna för vattenförsörjning och avlopp (reningsverk) har den tekniska utvecklingen gått snabbt framåt.

Under maskinpersonalens tillsyn står emellertid normalt icke blott dessa anläggningar för uppvärmning, ventilation, vattenförsörjning osv. utan även annan omfattande maskin- och instrumentutrustning. Särskilt torde böra nämnas vid olika anläggningar, främst sjukhus och militära förband, förekommande köks- och tvättanläggningar, kylanordningar, steriliseringsanordningar och medicinsk apparatur. Även på dessa områden har fortgående skett en utökning av utrustningen med moderna i tekniskt hänseende ofta komplicerade anordningar.

Minskningen av det relativa behovet av egentlig eldningspersonal har accentuerats genom införandet av automatiska eldningsanordningar för fasta bränslen eller övergång till eldning med flytande bränsle.

Det ökade behovet av reparatörspersonal har, enligt vad utredningen funnit, endast i viss utsträckning täckts genom utbyte av eldartjänster mot reparatörstjänster, genom inrättande av nya reparatörstjänster eller genom ökat anlåtande av entreprenörer. Behovet har, framhåller utredningen, även täckts genom att eldarpersonalen i större utsträckning än tidigare varit fallet anförtrottps uppgifter vid sidan av det egentliga eldningsarbetet samt genom att reparatörspersonalen likaledes ålagts mera kvalificerade göromål. Någon klar gräns kan därför enligt utredningens mening numera i allmän-

het icke dragas mellan å ena sidan eldare, dvs. befattningshavare uteslutande eller huvudsakligen sysselsatta med egentligt eldningsarbete, och å andra sidan reparatörer, dvs. befattningshavare uteslutande eller huvudsakligen sysselsatta med reparationsarbete o. d. Normalt deltoge sålunda eldarpersonalen vid sidan av eldningsarbetet i skötsel av pannor och värmesystem samt, under icke eldningssäsong, i diverse översyns- och underhållsarbeten. Vanligt vore även, att därtill lämpade eldare regelbundet eller vid anhopning av reparationsgöromål finge fullgöra egentligt reparationsarbete.

I detta sammanhang har utredningen påpekat, att nu tillämpade eldarbenämningar i flera fall vore missvisande. En på grundval av vissa av byggnadsstyrelsen införskaffade uppgifter gjord sammanställning av arbetstidens fördelning på olika göromål för eldarna vid försvaret visade sålunda, att eldarna av 1. klass i 11 lönegraden endast undantagsvis deltoge i eldningsarbete och att av eldarna av 2. klass i 9 lönegraden endast inemot 20 procent under mer än halva arbetstiden vore sysselsatta med sådant arbete. Vidare måste flertalet eldare i 10 lönegraden vid sinnessjukhusen betraktas såsom huvudsakligen reparatörer. Utredningen har vidare erinrat om att hithörande befattningar i 10 lönegraden vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet tidigare benämnts reparatörer men att denna benämning med hänsyn till arbetsuppgifternas art sedermera ändrats till hantverkare.

Den kvalitativa höjning av eldarnas och reparatörernas arbetsuppgifter, som utredningen kunnat konstatera, har enligt vad utredningen framhållit hittills icke nämnvärt återverkat på lönegradsplaceringen. I samband med den översyn av tjänsteförteckningarna, som skett vid skilda tillfällen under de senaste tio åren, hade endast i undantagsfall förekommit lönegradsuppflyttning av tjänster tillhörande nu ifrågavarande befattningshavarkategorier. Samtidigt hade emellertid anställnings- och avlöningsförhållandena för motsvarande kollektivavtalsanställd personal relativt förbättrats.

Sammanfattningsvis har utredningen beträffande den tjänstemannaanställda eldar- och reparatörspersonalen uttalat, att utvecklingen enligt vad utredningen funnit gått i den riktningen, att arbetsuppgifterna blivit kvalitativt högre samtidigt som avlöningsförhållandena, vid jämförelse med kollektivavtalsanställd personal med närmast likartade arbetsuppgifter, relativt försämrats och därmed svårigheterna att tillsätta tjänsterna med befattningshavare med tillräckliga kvalifikationer för arbetsuppgifternas riktiga utförande ökats.

Enligt utredningens mening skulle en fortsatt utveckling i denna riktning vara ägnad att ingiva betänkligheter. Med hänsyn till betydelsen av god bränsleekonomi, med därav följande minskad råvaru- och medelsåtgång, samt de betydande värden, som numera representeras av den tekniska materielen vid anläggningarna, anser utredningen det vara av vikt, att rekryteringsmöjligheterna beträffande eldar- och reparatörspersonalen snarast förbättras.

Såsom nämnts har utredningen föreslagit, att *eldarna* skola hänföras till 10 lönegraden eller samma lönegrad, som redan tillämpas för *eldare* utan ansvarsställning vid fångvårdsanstalterna. Förutsättningar för denna placering — liksom också för den av utredningen förordade anordningen att reparatörstjänsterna vid en anläggning normalt skola rekryteras bland *eldarna* vid anläggningen — ha av utredningen angivits böra vara *dels* att *eldarna* redan vid anställningen besitta visst reparationskunnande, vunnit genom yrkesutbildning, praktik e. d., *dels ock* att *eldarna* i den mån så lämpligen kan ske beredes möjlighet att regelbundet delta ej blott i enklare översyns- och underhållsarbeten utan även i egentligt reparationsarbete. Då vid flertalet av de här avsedda anläggningarna varken organisatoriska eller andra skäl syntes lägga hinder i vägen för en sådan fördelning av arbetsuppgifterna, hade utredningen vid behandlingen av frågan om lämplig lönegradsplacering för *eldare* och reparatörer utgått från att de angivna förutsättningarna så småningom komme att vara för handen.

Beträffande lönegradsplaceringen för de ordinarie och extra ordinarie *reparatörerna* — varmed avses befattningshavare huvudsakligen sysselsatta med reparationsgöromål — har utredningen uttalat, att den nuvarande uppdelningen av ifrågavarande befattningshavare på ej mindre än sex olika lönegrader enligt utredningens förmenande innebure en alltför långt driven differentiering. Utredningen hade sålunda för sin del funnit, att behov icke föreläge av mer än två olika lönegrader för placering av hithörande personal eller, uttryckt på annat sätt, att arbetsuppgifternas art och kvalitativa beskaffenhet icke gjorde en uppdelning på flera lönegrader erforderlig. Däremot vore utredningen övertygad om att en differentiering på två lönegrader vore motiverad med hänsyn till göromålens olika kvalitet.

I fråga om de lönegrader — 11 och 13 — som borde tillämpas för reparatörspersonalen, har utredningen anfört följande.

Utredningen har utgått från att intilliggande lönegrader icke böra utnyttjas i en och samma lönegradsserie med mindre särskilda omständigheter i visst fall föreligga. Med utgångspunkt härifrån samt från förslaget om inplacering av *eldarna* i 10 lönegraden, skulle för *reparatörerna* en placering i 12 och 14 lönegraderna kunna övervägas. Även andra skäl ha åberopats till förmån för en dylik placering. Utredningen är emellertid icke beredd att förorda en så hög placering, främst med hänsyn till de erinringar, som kunna resas mot att hänföra den lägre reparatörskategorien till högre lönegrad än den 11:e, vilken utgör normallönegrad för kommunikationsverkens reparatörer. Utredningen förordar därför, att för lönegradsplacering av reparatörstjänsterna vid statsförvaltningens vämeanläggningar 11 och 13 lönegraderna komma till användning.

Fördelningen av *reparatörerna* på 11 och 13 lönegraderna bör enligt utredningens mening ske så, att till 11 lönegraden hänföras befattningshavare, huvudsakligen sysselsatta med översyns-, underhålls- och reparationsarbeten av icke alltför komplicerad beskaffenhet, och till 13 lönegraden be-

fattningshavare, huvudsakligen sysselsatta med kvalificerat arbete. Enligt vad utredningen framhållit syntes emellertid några generellt tillämpliga normer för inplacering av befattningshavare i den ena eller den andra lönegraden svårigen kunna fastställas. Utredningen har därför i stället redovisat, hur uppdelningen på de olika lönegraderna av nu förefintliga huvudtyper av reparatörstjänster enligt utredningens mening lämpligen bör ske, på sätt framgår av följande redogörelse.

I fråga om arbetsuppgifternas kvalitet anser utredningen, att hantverksföreståndarna i 12 lönegraden vid sinnessjukhusen och reparatörerna i samma lönegrad vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet böra jämfästas och placeras i den högre reparatörsgraden. Till 13 lönegraden bör även hänföras den i sagda lönegrad redan placerade montörsbefattningen vid centralfängelset å Långholmen. Befattningen ifråga bör vidare enligt utredningens mening inordnas under maskinmästaren.

Beträffande eldarna av 1. klassen vid försvaret i 11 lönegraden har utredningen framhållit, att en jämförelse av arbetsuppgifterna för exempelvis hantverksföreståndarna i 12 lönegraden å ena sidan och eldarna av 1. klassen vid försvaret i Ca 11 å den andra visar, att de förra normalt äro specialister inom olika fack (elektriker, smeder, plåtslagare osv), medan de senare ha att fullgöra mera allsidigt reparationsarbete. I fråga om reparationsgöromålens kvalitet torde hantverksföreståndarna — liksom reparatörerna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet — böra sättas något före ifrågavarande eldare. Enligt utredningens mening kan emellertid vid lönebestämningen bortses från denna omständighet. Vid sinnessjukhusen finnas nämligen genomgående inrättade flera maskinisttjänster än vid försvarets motsvarande anläggningar, vilket förhållande medfört att eldarna av 1. klassen vid försvaret tagas i anspråk för vakttjänst och andra uppgifter, vilka vid sinnessjukhusen åvila den lägre maskinistpersonalen — vaktmaskinisterna. Utredningen har med hänsyn härtill funnit det befogat, att eldartzjänsterna av 1. klassen i Ca 11 ersättas med reparatörstjänster i 13 lönegraden vid de anläggningar, där organisationsnämnden föreslagit inrättande av tjänster för förste reparatör i Ca 12, dock att härvid böra vidtagas vissa jämkningar.

Flygvapnets elektriker, vilka f. n. äro placerade i 14 lönegraden, böra enligt utredningens uppfattning såsom reparatörer hänföras till 13 lönegraden. Till stöd härför har utredningen anfört, att vid inrättandet år 1942 av särskilda elektrikertjänster vid flygförbanden tanken syntes ha varit, att elektrikererna skulle vara sidoordnade maskinisterna och självständigt svara för de elektriska översyns- och reparationsarbetena. Utvecklingen hade emellertid gått i annan riktning. Sålunda hade organisationsnämnden i sin utredning framhållit, att befattningshavarna ifråga i regel utförde sina åligganden under maskinistens ledning, ett förhållande, som löneutredningen under sina undersökningar fått bekräftat. Enligt vad utredningen funnit kunde elektrikererna vid flygvapnet sålunda icke sägas ha mera självständiga arbetsuppgifter än de hantverksföreståndare vid sinnessjukhusen, som tjänstgjorde såsom elektriker. Då ej heller arbetsuppgifternas art och kvalitativa beskaffenhet syntes utredningen motivera högre löneställning för befattningshavare vid försvaret än vid sinnessjukhusen, förordade utredningen, att flygvapnets elektriker såsom reparatörer hänfördes till 13 lönegraden.

Till den lägre reparatörsgraden, dvs. 11 lönegraden, böra enligt utredningens mening hänföras eldarna i 10 lönegraden vid sinnessjukhusen, hantverkarna i samma lönegrad vid sinnessjukhusen, karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet samt eldarna av 2. klass i 9 lönegraden vid försvaret.

Rörande de i det föregående berörda, vid försvaret inrättade befattningarna såsom förste montör, montör och biträdande montör, vilka ej äro knutna till viss anläggning, har löneutredningen med hänsyn till pågående organisationsundersökningar, avseende fortifikationsförvaltningens lokalorganisation, icke ansett sig böra framlägga något förslag i fråga om lönegradsplaceringen.

Vidkommande kompetensfordringarna för erhållande av reparatörsbefattning har utredningen funnit det varken erforderligt eller möjligt att generellt gällande krav på viss teoretisk eller praktisk kompetens fastställas för dessa befattningar. Att meddela kompetensföreskrifter för innehav av tjänst i den lägre reparatörsgraden har utredningen icke ansett erforderligt med hänsyn till att enligt vad utredningen förordat redan av eldarna bör vid anställandet fordras ådagalagt reparationskunnande. I fråga om de högre reparatörstjänsterna böra enligt utredningens förmenande kompetensvillkoren avpassas med hänsyn till de med de olika tjänsterna förenade göromålen.

Löneutredningen har förutsatt, att frågan om anordnande av vidareutbildning under statens kontroll för eldar- och reparatörspersonalen, för att ytterligare underlätta eller möjliggöra befattningshavarnas vidarebefordran till högre reparatörstjänster eller till maskinisttjänster, komme att beaktas av 1948 års tekniska skolutredning.

A n s v a r s m a s k i n i s t e r o c h b i t r ä d a n d e a n s v a r s m a s k i n i s t e r .

Löneutredningen har funnit, att utarbetandet av en för statsförvaltningen i dess helhet tillämplig klassificering vore en nödvändig förutsättning för åstadkommande av en likformig och rättvisande lönegradsplacering av maskinistpersonalen inom statsförvaltningen. Sedan Kungl. Maj:t efter framställning av löneutredningen uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med övriga av frågan berörda myndigheter uppgöra och till löneutredningen inkomma med förslag till klassificering av statsförvaltningens fasta maskinanläggningar, har byggnadsstyrelsen efter samråd med dåvarande arméns fortifikationsförvaltning och arméförvaltningens intendenturavdelning till löneutredningen inkommit med förslag angående klassificering av nämnda anläggningar. Enligt förslaget indelas dessa i åtta grupper, numrerade från 1 till 8, varvid gruppen med de minsta anläggningarna betecknas med nr 1. Löneutredningen, som anslutit sig till klassificeringsförslaget, har föreslagit följande lönegradsplaceringar och tjänstebemärkningar för ansvarsmännen inom de olika grupperna.

<i>Tjänstebestämmelse</i>	<i>Lönegrad</i>
Värmeskötare (ansvarsställning vid grupp 1)	11
Värmeskötare (ansvarsställning vid grupp 2)	13
Maskinist (ansvarsställning vid grupp 3, biträdande maskinist)	14
Maskinist (ansvarsställning vid grupp 4, biträdande maskinist)	15
Maskinmästare (ansvarsställning vid grupp 5, förste maskinist)	17
Maskinmästare (ansvarsställning vid grupp 6)	19
Maskinmästare (ansvarsställning vid grupp 7)	20
Förste maskinmästare (ansvarsställning vid grupp 8)	22

Utredningen har framhållit, att därest ansvarsman ålades arbetsuppgifter, som ej tillhörde skötseln av vederbörande värme- och maskinanläggning, hänsyn därtill borde tagas vid lönesättningen. Vissa ansvarsmän med dylika uppgifter vore placerade i högre lönegrader än de som skulle gälla vid tillämpning av de av utredningen uppdragna riktlinjerna för ansvarsmännens lönegradsplacering. Det syntes utredningen böra klarläggas, i vilken utsträckning tjänster förekomme, där särskilda skäl föreläge för sådan högre inplacering.

Med avseende å ansvarsmännen vid anläggningsgrupp 1 innebär utredningens förslag, att 11 lönegraden skall tillämpas för befattningshavare, som vid vederbörande anläggning äro heltidssysselsatta med eldnings-, reparations- o. d. göromål. Anställnings- och avlöningsförhållandena för övriga ansvarsmän vid ifrågavarande anläggningsgrupp böra enligt utredningens mening göras till föremål för särskild utredning genom byggnadsstyrelsens försorg.

Beträffande byggnadsstyrelsens klassificeringsförslag må anföras följande.

Byggnadsstyrelsen har framhållit, att avsikten med klassificeringen vore att skaffa underlag för en riktig avvägning av löneställningen för värmeskötare och maskinister i ansvarsställning genom att fördela de fasta värme- och maskinanläggningarna i ett lämpligt antal grupper samt att klassificeringen ur teknisk synpunkt innebure att bestämma de kvalifikationer, som ansvarsmännen vid olika anläggningar borde besitta.

I fråga om klassificeringens omfattning må framhållas, att byggnadsstyrelsen icke verkställt någon klassificering av värmeanläggningarna vid de kungl. slotten och vid riksdagen med dess verk, enär avvägandet av löneställningen för värme- och maskinpersonalen vid dessa anläggningar icke ansetts falla inom löneutredningens uppdrag. Ej heller har klassificering företagits beträffande lots- och fyrstationerna samt vissa av telegrafverkets byggnader, eftersom särskild personal, som här avses, icke finnes anställd vid dessa. Slutligen har byggnadsstyrelsen i sitt förslag undantagit sådana anläggningar, vilka stå under ledning av överordnad teknisk personal och sålunda ej ha maskinister eller värmeskötare i ansvarsställning.

Till sistnämnda kategori höra enligt byggnadsstyrelsen bl. a. de under järnvägsstyrelsen och försvarets fabriksverk sorterande anläggningarna.

Vid utarbetandet av det av byggnadsstyrelsen framlagda klassificeringsförslaget har enligt vad styrelsen upplyst dels en viss värdering av den tekniska utrustningen vid de olika anläggningarna verkställts, dels hänsyn tagits till vederbörande anläggnings storlek och art. Det vore emellertid, har byggnadsstyrelsen framhållit, ej möjligt att angiva de olika faktorernas inverkan. Ej heller kunde några kännetecken på de olika grupperna anföras, utan den gjorda klassificeringen finge definiera gruppernas omfattning. Ett dylikt förfarande hade den fördelen, att alla förekommande omständigheter och faktorer kunde beaktas vid bedömningen. Den svaghet, som låge däri, att det ej angåves hur olika faktorer skulle inverka, eliminerades enligt byggnadsstyrelsens förmenande i stor utsträckning därigenom, att klassificeringen omfattade samtliga statsanläggningar och att den verkställts i ett sammanhang och av samma personer, vilket tillvägagångssätt syntes ge största möjliga säkerhet för en riktig och likformig bedömning.

Vidkommande antalet grupper i klassificeringssystemet samt de olika anläggningarnas inplacering i dessa grupper har byggnadsstyrelsen anført bl. a. följande.

Klassificeringen innebär, att anläggningarna indelas i grupper på sådant sätt, att löneställningen för ansvarsmannen ur teknisk och ekonomisk synpunkt i regel bör vara lika för alla anläggningar inom samma grupp.

Ehuru klassificeringen ej direkt sammanhänger med löneställningen är det dock vid bestämning av gruppernas omfattning nödvändigt, att göra vissa antaganden rörande löneintervallet mellan grupperna. Enligt det nu uppgjorda förslaget indelas anläggningarna i 7 grupper, numrerade från 1 till 7. Över grupp 7 står en anläggning, nämligen karolinska sjukhuset, vilken, om man så vill, kan åsättas gruppnummer 8. Vid denna indelning har antagits, att intervallet i löneställning är två lönegrader mellan grupperna 7—6, 6—5, 5—4 och 4—3 samt en eller två lönegrader mellan grupperna 3—2 och en lönegrad mellan grupp 2 och högsta lönegraden för grupp 1. Grupp 1 motsvarar i huvudsak bägge de nuvarande lägsta grupperna. Där värmeanläggningens skötsel ej tar större delen av arbetstiden i anspråk, torde värmeskötarens löneställning böra göras beroende av hans övriga arbetsuppgifter. Denna grupp kan därför komma att omfatta flera lönegrader.

Det har ansetts riktigt att vid klassificeringen förutsätta en teknisk utrustning av för ifrågavarande byggnad normal beskaffenhet. En omodern och på grund därav kanske tekniskt enklare anläggning har därför i regel placerats lika som en modern anläggning av samma slag. Likaså har det syntts önskvärdt att en grupp av likartade, i storlek närliggande och administrativt sammanhörande anläggningar placeras lika även om vissa av dessa anläggningar skulle vara något för stora eller något för små för denna placering. I överensstämmelse härmed ha alla högre allmänna läroverk placerats i grupp 1 ehuru de största stå på gränsen till grupp 2. Likaså ha alla flygförband placerats i grupp 6 ehuru de minsta stå på gränsen till grupp 5.

Byggnadsstyrelsens förslag till fördelning av de skilda anläggningarna på olika grupper innefattas i en förteckning, upplagande samtliga av klassificeringsarbetet berörda anläggningar. Omfattningen av grupperna 2—8, framgår av en vid löneutredningens betänkande fogad bilaga, vilken såsom bilaga (*bilaga 2*) torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. Gruppen 1 innesluter ett mycket stort antal — inemot 800 — relativt små anläggningar, för vilkas skötsel i regel icke erfordras heltidsanställda befattningshavare. Till gruppen höra åtskilliga ämbetshus, de mindre fångvårdsanstalterna, ett flertal militära expeditions- och förrådsbyggnader, skolhemmen och yrkesskolorna, huvuddelen av de till post- och telegrafverken hörande stations- och bostadsfastigheterna, det övervägande antalet institutioner vid universiteten, samtliga högre allmänna läroverk och realskolor, huvuddelen av de till länsstyrelserna hörande byggnaderna osv.

I förhållande till 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag innebär byggnadsstyrelsens förslag den ändringen, att de mindre anläggningarna, som tidigare fördelats på två grupper, sammanförts till en grupp samt att mellan den högsta gruppen i tjänsteförteckningssakkunnigas förslag och karolinska sjukhuset — som icke omfattades av detta förslag — inskjutits en ny grupp (grupp 7).

I stort sammanfaller anläggningarnas inplacering i de skilda grupperna enligt byggnadsstyrelsens förslag såväl med den nuvarande grupperingen inom allmänna civilförvaltningen som med statens organisationsnämnds förslag beträffande försvarets anläggningar.

Byggnadsstyrelsen har framhållit att, eftersom det ej varit möjligt att ange något klassificeringssystem av sådan art, att en icke fackman med dess tillhjälp skulle kunna verkställa klassificeringen, det syntes lämpligt att klassificering av nya anläggningar och omklassificering av utvidgade eller ändrade sådana framdeles skedde under medverkan av erforderlig teknisk sakkunskap såväl från allmänna civilförvaltningen som från försvaret.

Byggnadsstyrelsen har berett representanter för vederbörande personalorganisationer tillfälle att under hand taga del av det uppgjorda klassificeringsförslaget. Nämnda representanter ha — jämte det de framfört förslag om uppflyttning till högre grupp av åtskilliga anläggningar — framhållit, att då sådana förhållanden framdeles inträffade att vissa anläggningar på grund av ombyggnad, omläggning av driften eller dylikt borde omgrupperas utan att därför en helt ny klassificering erfordrades, det syntes lämpligt att ett särskilt organ med representanter även för personalens organisationer inrättades med uppgift att pröva dylika fall.

Löneutredningen, vilken såsom nämnts anslutit sig till byggnadsstyrelsens klassificeringssystem, har beträffande detta anfört bl. a. följande.

Utredningen skulle för sin del funnit det önskvärt, om nu kunnat framläggas ett klassificeringsförslag i princip utformat på samma sätt som 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas. Härigenom skulle bl. a. ny- eller omklassificering av en anläggning kunna ske enklare och smidigare än med byggnadsstyrelsens system, enligt vilket en anläggnings placering i viss grupp måste föregås av ett ingående studium av anläggningens tekniska karaktär samt den under maskinpersonalens tillsyn stående tekniska utrustningen; vidare förutsätter förslaget att klassificeringen verkställas av samma myndigheter — helst även av samma personer — som nu uppgjort klassificeringsförslaget. Med hänsyn emellertid till att en tillämpning av byggnadsstyrelsens förslag synes medföra en mera rättvisande lönegradsplacering av ansvarsmaskinisttjänsterna än som med det tidigare systemet varit möjlig, vill utredningen förorda, att klassificeringssystemet gives den utformning byggnadsstyrelsen föreslagit.

I fråga om erforderliga om- eller nyklassificeringar av anläggningar har utredningen funnit tillfyllest, att uppkommande frågor av antydd art underställdes byggnadsstyrelsen för yttrande samt att styrelsen vid frågans behandling i erforderlig utsträckning sökte kontakt med andra berörda myndigheter och vederbörande personalorganisationer.

Ehuru löneutredningen anslutit sig till byggnadsstyrelsens klassificeringsförslag, har utredningen, såsom av det föregående framgår, i sitt förslag rörande lönegradsplaceringen för maskinpersonal i ansvarsställning frångått de av byggnadsstyrelsen vid klassificeringsförslagets upprättande gjorda antagandena i fråga om löneintervallen mellan ansvarsmännen i de olika grupperna.

Beträffande lönegradsplaceringen för maskinpersonal i ansvarsställning har löneutredningen till en början anfört bl. a. följande.

Ett närmare studium av gällande lönegradsplacering för maskinpersonalen i ansvarsställning vid allmänna civilförvaltningen och försvaret ger vid handen, att ansvarsmaskinisterna inom sistnämnda förvaltningsområde vid de större anläggningarna äro i lönehänseende eftersatta och vid vissa mindre anläggningar relativt väl tillgodosedda vid jämförelse med vad som i allmänhet gäller beträffande ansvarsmännen vid närmast likartade anläggningar inom allmänna civilförvaltningen. Detta förhållande är en följd av att inom försvaret någon differentiering av ansvarsmännens lönegradsplacering allt efter vederbörande anläggningars storlek och komplicitet, på sätt skett inom allmänna civilförvaltningen, hittills icke genomförts trots därom i skilda sammanhang framförda förslag. Utredningen har för sin del funnit det uppenbart att en sådan differentiering snarast bör komma till stånd och därmed samma lönesättningsprinciper tillämpas vid försvaret som redan godtagits vid allmänna civilförvaltningen.

Den relativt nyligen genomförda tjänsteförteckningsrevisionen inom allmänna civilförvaltningen medförde för maskinistpersonalen viss förbättring av tidigare gällande lönegradsplacering, medan motsvarande förbättring icke kom eldar- och reparatörspersonalen till del. Vissa av de skäl för förbättrad löneställning, som utredningen anfört till stöd för lönegrads-

uppflyttning av eldare och reparatörer, kunna likväl åberopas för ytterligare förbättring jämväl av ansvarsmännens lönegradsplacering. Då emellertid i avvaktan på resultatet av 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete viss försiktighet torde böra iakttagas med framläggande av förslag om lönegradsuppflyttning av hela serier tjänster, har utredningen icke funnit det lämpligt att förorda en allmän lönegradsuppflyttning av nu avsedda befattningskategorier. Utredningen har i stället ansett sig böra utgå från gällande lönegradsserie och endast förorda sådana jämkningar i denna, som betingas av dels tillkomsten av anläggningsgrupp 7, dels den lönegradsuppflyttning av eldar- och reparatörspersonalen, som utredningen i det föregående föreslagit.

I fråga om de lönegrader, som böra tillämpas för ansvarsmaskinisterna vid anläggningsgrupperna 4—8, har utredningen uttalat bl. a. följande.

Utredningen förordar, att ansvarsmaskinisterna vid *anläggningsgrupperna 5 och 6* hänföras till 17 resp. 19 lönegraderna, dvs. de lönegrader, som f. n. gälla för ifrågavarande tjänster vid statens sinnessjukhus. För ansvarsmaskinister vid anläggningar tillhörande *grupp 4* tillämpas f. n. två skilda lönegrader, 14 och 15 lönegraderna. Utredningen förordar, att för denna grupp i fortsättningen endast 15 lönegraden kommer till användning. Att så sker synes stå i nära överensstämmelse med de av 1945 och 1946 års riksdagar fattade besluten rörande löneställningen för ansvarsmaskinister vid sinnessjukhusen och fångvårdsanstalterna, varigenom vissa tjänstinnehavare, vilka enligt 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas principförslag skulle ha hänförts till 14 lönegraden, i stället placerades i den 15:e.

Utredningens förslag till lönegradsserie för ansvarsmännen vid grupperna 4—6, omfattande respektive 15, 17 och 19 lönegraderna, överensstämmer således med de förutsättningar, från vilka byggnadsstyrelsen vid klassificeringsförslagets upprättande utgått.

För ansvarsmän vid anläggning tillhörande den enligt byggnadsstyrelsens klassificeringsförslag nytillkomna *anläggningsgruppen 7* (de fyra största sinnessjukhusen) har styrelsen förutsatt inplacering två lönegrader högre än vid grupp 6.

Löneutredningen får erinra, att till ansvarsmaskinisten vid akademiska sjukhuset i Uppsala, vilken icke är statsanställd, f. n. utgår avlöning som till statstjänsteman placerad i 20 lönegraden. Då utredningen icke funnit skäl föreligga för högre placering av de till grupp 7 hörande befattningshavarna vid sinnessjukhusen, förordar utredningen, att ansvarsmaskinist vid anläggningsgrupp 7 hänföres till 20 lönegraden.

Maskinmästaren vid karolinska sjukhuset (*grupp 8*) är f. n. placerad i 21 lönegraden, dvs. två lönegrader högre än de högst avlönade maskinmästarna vid sinnessjukhusen. Då sjukhuset ifråga intar en särställning bland statsförvaltningens maskin- och värmeanläggningar såväl i fråga om storlek som utrustning, finner utredningen väl motiverat, att nuvarande lönegradsskillnad bibehålles. Utredningen förordar således, att maskinmästaren vid karolinska sjukhuset uppflyttas till 22 lönegraden.

Beträffande löneställningen för ansvarsmaskinisterna vid anläggningsgrupperna 2 och 3 har utredningen anfört i huvudsak följande.

Befattningshavare i ansvarsställning vid *anläggningsgrupperna 2 och 3* äro f. n. i överensstämmelse med 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag normalt hänfödda till 12 resp. 13 lönegraden, eller beträffande grupp 2 samma lönegrad som de kvalificerade reparatörerna vid sjuksjukhusen, karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet samt beträffande grupp 3 samma lönegrad som den lägre biträdande maskinistpersonalen vid nyssnämnda sjukhus.

Utredningen har enligt det föregående räknat med att ansvarsmaskinist vid anläggningsgrupp 4 skall placeras i 15 lönegraden. Vidare har utredningen, som i det följande återkommer till detta spörsmål, funnit att såsom normallönegrad för ansvarsman vid anläggningsgrupp 1 bör väljas 11 lönegraden. Under dessa förutsättningar och då utredningen, såsom av det föregående framgår, anslutit sig till den av byggnadsstyrelsen förordade gruppindelningen, har för lönegradsplacering av befattningarna såsom ansvarsmän vid anläggningsgrupperna 2 och 3 endast återstått 12, 13 och 14 lönegraderna.

Löneutredningen har vid valet mellan ifrågavarande lönegrader stannat för 13 och 14 lönegraderna. För valet av detta alternativ talar nämligen, att härigenom bibehålles den hittills gällande lönepariteten mellan, å ena sidan, ansvarsmännen vid grupp 2 och de kvalificerade reparatörerna, för vilka utredningen i det föregående förordat 13 lönegraden, och, å andra sidan, ansvarsmännen vid grupp 3 och de lägre biträdande maskinisterna, vilka utredningen funnit liksom hittills böra placeras en lönegrad högre än nyss nämnda reparatörer. Mot valet av detta alternativ talar åter, att det icke står i överensstämmelse med de av byggnadsstyrelsen uppställda förutsättningarna för klassificeringssystemets uppbyggnad. Enligt dessa förutsättningar skulle nämligen ansvarsman i grupp 3 placeras två lönegrader under ansvarsman i grupp 4, dvs. i 13 lönegraden, och ansvarsman i grupp 2 en lönegrad över ansvarsman i grupp 1, dvs. i 12 lönegraden. Mellan grupperna 2 och 3 åter kunde skillnaden vara antingen en eller två lönegrader. Att byggnadsstyrelsen förutsatt två lönegraders skillnad mellan ansvarsman i grupp 4 och 3 men endast en lönegrads skillnad mellan grupp 2 och 1 torde bero därpå, att skillnaden i avseende å anläggningarnas storlek och komplicitet ansetts vara relativt större mellan förstnämnda än mellan sistnämnda grupper. Detta förhållande har även kommit till uttryck i byggnadsstyrelsens förslag till kompetensfordringar, vilket bl. a. innebär, att för befattning såsom ansvarsman i grupp 4 skulle krävas minst maskinistexamen av 2 klass och i grupp 3 minst maskinistexamen av 3 klass, under det att särskilda krav på teoretisk utbildning icke ansetts erforderliga, vare sig för ansvarsman i grupp 2 eller grupp 1. Med hänsyn till att sålunda icke skulle krävas någon särskild teoretisk kompetens för befordran från befattning såsom ansvarsman vid grupp 1 till sådan befattning vid grupp 2, men däremot skulle fordras en icke oväsentligt ökad teoretisk underbyggnad för motsvarande befordran från grupp 3 till grupp 4, finner utredningen de av byggnadsstyrelsen förutsatta lönegradsintervallen i och för sig motiverade. Vid inplacering av nu ifrågavarande tjänster i 12 och 13 lönegraderna skulle emellertid lönegradsserien för maskinpersonal utan maskinistutbildning komma att omfatta 10, 11, 12 och 13 lönegraderna, något som utredningen icke anser sig kunna förorda. Då vidare enligt utredningens mening tillräckliga skäl icke föreligga att — i motsats till vad nu gäller — placera ansvarsmännen

vid grupp 3 lägre än de lägre biträdande maskinisterna och ansvarsmännen vid grupp 2 lägre än de kvalificerade reparatörerna, förordar utredningen, såsom nyss sagts, att befattningshavare i ansvarsställning placeras i 14 lönegraden vid anläggningsgrupp 3 och i 13 lönegraden vid grupp 2.

Vidkommande löneställningen för ansvarsmännen vid anläggningsgrupp 1 har löneutredningen anfört bl. a. följande.

Anläggningsgrupp 1 enligt byggnadsstyrelsens förslag består i stort sett av de två lägsta grupperna (grupperna 6 och 7) enligt 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas klassificering. Vid sistnämnda grupper äro f. n. ansvarsmännen, i de fall särskilda befattningar för maskinpersonal finnas inrättade, placerade i 10 och 11 lönegraderna.

För befattningshavare, som vid vederbörande anläggning äro heltidssysselsatta med eldnings-, reparations- o. d. göromål, förordar utredningen inplacering i 11 lönegraden, vare sig den för befattningarna nu gällande löneställningen avvägs efter jämförelse med löneställningen för annan maskinpersonal (eldare, reparatörer, värmeledningsskötare osv.) eller befattningarna tillhöra sådana grupper av tjänster, för vilka löneställningen bestämts främst med beaktande av de göromål, som i allmänhet ankomma på befattningshavare i resp. grupper (vaktmästargöromål, förrådsarbete o. d.). De med de nu åsyftade befattningarna förenade göromålen motsvara närmast dem, som av utredningen förutsatts skola fullgöras av eldare i 10 lönegraden. Härtill kommer emellertid den med tjänsterna förenade ansvarsställningen, på grund varav en något högre löneställning än 10 lönegraden synes vara motiverad. För valet av 11 lönegraden talar vidare, att redan nu ansvarsmännen vid vissa större, anläggningsgruppen tillhöriga anläggningar — bl. a. vissa högre allmänna läroverk — äro inplacerade i denna lönegrad.

Såsom tidigare berörts har utredningen förordat, att anställnings- och avlöningsförhållandena för de icke heltidssysselsatta ansvarsmännen vid anläggningsgrupp 1 göras till föremål för särskild utredning.

De biträdande maskinisterna i 13 lönegraden böra enligt utredningens mening alltfört placeras en lönegrad högre än de kvalificerade reparatörerna, dvs. i 14 lönegraden. Placeringen har synts utredningen väl motiverad, då på innehavare av här avsedd befattning borde ställas höga fordringar, så att befattningarna skola kunna utgöra rekryteringsunderlag till ansvarsmaskinisttjänsterna vid anläggningsgrupperna 5—8. Med en prövning av lönegradsplaceringen för de biträdande maskinisterna i 15 lönegraden vid sinnessjukhusen bör däremot enligt utredningens uppfattning anstå i avvaktan på resultatet av den av utredningen förordade översynen av personalorganisationen vid värmeanläggningarna inom allmänna civilförvaltningen. Vad slutligen beträffar maskinistbefattningen i 16 lönegraden vid karolinska sjukhuset, kan enligt vad utredningen funnit behovet av befattningen icke ifrågasättas. Då vidare de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna synts utredningen minst likvärdiga med de göromål, som ankomma på ansvarsmaskinist vid anläggningsgrupp 5, har utredningen förordat, att befattningen hänföres till 17 lönegraden.

Enligt vad löneutredningen förordat skulle för befattning såsom ansvarsmän vid anläggningar, tillhörande grupperna 3—8, uppställas följande kompetenskrav:

Grupp 5—8: Övermaskinistexamen. Kompetens för erhållande av behörighet av klass C såsom installatör (ev. endast för lågspänningsanläggningar).

Grupp 4: Maskinistexamen av 2 klass.

Grupp 3: Maskinistexamen av 3 klass.

Några generellt gällande krav på teoretisk eller praktisk kompetens för ansvarsmän i grupperna 1 och 2 har utredningen icke ansett böra fastställas. Utredningen har i övrigt hänvisat till vad utredningen anfört om kompetenskrav för eldar- och reparatörspersonalen, vilket i tillämpliga delar även gällde de nu avsedda tjänst innehavarna.

Av de biträdande maskinisterna i 14 och 15 lönegraderna ävensom av befattningshavaren i 17 lönegraden vid karolinska sjukhuset syntes enligt utredningens uppfattning böra krävas övermaskinistexamen, då dessa befattningar utgjorde det naturliga rekryteringsunderlaget för ansvarsmaskinistbefattningarna vid anläggningsgrupperna 5—8.

Enligt utredningens mening bör kravet på viss examen icke vara obligatoriskt utan dispens kunna medgivas, där vederbörande sökande styrkt sig på annat sätt ha förvärvat motsvarande teoretiska och praktiska kunskaper. Utredningen har förutsett, att det till följd härav i samband med tillsättandet av lediga maskinistbefattningar stundom komme att bliva relativt svårt att avgöra huruvida viss sökande kunde anses kompetent eller icke. För att sådana frågor skola bliva bedömda så likformigt som möjligt har utredningen förordat, att maskinmästar- och maskinisttjänsterna, i den mån så ej redan vore fallet, tillsattes av vederbörande centrala myndighet. Därest inom sådan myndighet tillhörande allmänna civilförvaltningen erforderlig teknisk sakkunskap icke funnes företrädd, borde härvid samråd äga rum med byggnadsstyrelsen.

I fråga om ansvarsmaskinisternas lönegradsplacering ha särskilda yttranden avgivits av två av utredningens ledamöter, *sekreteraren Gustafson* och *byråchefen Jonsson*. Den förstnämnde har ansett, att ansvarsmän vid anläggningsgrupperna 7 och 8 borde placeras i 21 respektive 23 lönegraden. Ledamoten Jonsson har påpekat, att den av utredningen föreslagna lönegradsserien för de olika anläggningsgruppernas ansvarsmän delvis icke stode i överensstämmelse med de förutsättningar rörande lönegradsintervallen, som låge till grund för den av byggnadsstyrelsen verkställda klassificeringen. Enligt Jonssons mening hade tillräckliga skäl att frångå dessa grundläggande förutsättningar icke förefunnits. Särskilt funne han det oriktigt, att lönegradsintervallet mellan grupperna 1 och 2 gjorts större än intervallet mellan grupperna 3 och 4, då förhållandet med hänsyn såväl

till anläggningarnas storlek som till de uppställda kompetensfordringarna bort vara omvänt. Då det emellertid syntes Jonsson angeläget att icke ge anledning till ytterligare dröjsmål med lösandet av föreliggande lönefrågor, hade han under förhandenvarande förhållanden likväl ansett sig böra biträda utredningens förslag i dess helhet under förutsättning att det samma upptoges till slutbehandling vid 1950 års riksdag.

Med hänsyn till att utredningens förslag vore att anse såsom principförslag, vilkas genomförande i viss utsträckning vore beroende av ytterligare överväganden, har utredningen icke funnit det möjligt att framlägga några kostnadsberäkningar. Enligt vad utredningen uttalat visade emellertid verkställda överslagsberäkningar, att ett godtagande av utredningens förslag skulle — bortsett från anläggningsgrupp 1 — innebära lönegradsuppflyttning av i runt tal 590 ordinarie och extra ordinarie tjänster, varav omkring 350 vid allmänna civilförvaltningen och 240 vid försvaret. Härtill komme vid försvaret bl. a. uppflyttningen av 30 extra maskinister. Å andra sidan skulle ett 40-tal ordinarie eller extra ordinarie tjänster, huvudsakligen vid försvaret, nedflyttas i lönegrad.

Rörande antalet av de befattningshavare, som skulle komma att beröras av de av utredningen föreslagna lönegradsförändringarna, har utredningen lämnat följande uppgifter, vilka angivits vara ungefärliga.

Vid allmänna civilförvaltningen skulle 150 eldare uppflyttas från 9 till 10 lönegraden, 40 hantverkare och eldare från 10 till 11 lönegraden, 75 hantverksföreståndare och reparatörer från 12 till 13 lönegraden, 20 ansvarsmän vid anläggningsgrupp 2 (f. n. värmeledningsskötare, tillika reparatörer, av 1 klass m. fl.) likaledes från 12 till 13 lönegraden och 40 maskinister och biträdande maskinister från 13 till 14 lönegraden. Vid försvaret skulle uppflyttning ske av 90 eldare av 2. klass från 9 till 11 lönegraden, av 75 eldare av 1. klassen från 11 till 13 lönegraden, av 40 maskinister från 16 till 17 lönegraden samt av 30 maskinister från 16 till 19 lönegraden. Härtill kommer vid försvaret bl. a. uppflyttning av 30 maskinister, som f. n. äro anställda såsom extra tjänstemän, från 13 till 14 lönegraden. Nedflyttas skulle bl. a. 15 maskinistbefattningar vid försvaret från 16 till 15 lönegraden samt 19 elektrikers tjänster från 14 till 13 lönegraden.

Yttrandena.

I flera remissyttranden har berörts frågan om lämpligheten av att under rådande förhållanden — bl. a. med hänsyn till den pågående allmänna tjänsteförteckningsrevisionen — genomföra en lönereglering av den omfattning, varom här är fråga.

Statskontoret har sålunda för sin del föreslagit, att det föreliggande förslaget f. n. icke måtte föranleda annan åtgärd än att det överlämnades till

1949 års tjänsteförteckningskommitté för att tagas i övervägande vid dess fortsatta arbete. Bland de skäl som talade härför har ämbetsverket framhållit, att en allmän lönegradsuppflyttning av de tjänstemannaanställda eldarna från 9 till 10 lönegraden måste förutses komma att få vittgående konsekvenser vid den pågående allmänna tjänsteförteckningsrevisionen. Vidare har ämbetsverket — som icke i och för sig velat rikta någon erinran mot den föreslagna placeringen av reparatörstjänsterna i 11 och 13 lönegraderna — förklarat sig icke kunna tillstyrka, att hantverksföreståndarna i 12 lönegraden, på sätt utredningen föreslagit, jämfördes med reparatörer i 13 lönegraden. Personalen i verkstäder och arbetssalar vid sinnessjukhusen — vilken omfattar hantverkarna i 10 lönegraden samt hantverksföreståndarna i 12 och 14 lönegraderna jämte viss annan personal — syntes enligt vad statskontoret framhållit alltjämt böra redovisas som en från maskin- och eldarpersonalen fristående grupp med särskild lönegradsserie. Anledning att rubba den hävdvunna fördelningen av hantverksföreståndarna på 12 och 14 lönegraderna föreläge icke enligt ämbetsverkets förmenande, och en dylik åtgärd syntes i allt fall svårligen kunna utan omedelbara konsekvenser genomföras ensidigt för de nu till 12 lönegraden hänfödda hantverksföreståndarna. Frågan borde alltså bedömas i ett vidare sammanhang, lämpligen genom 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Även *statens lönenämnd* har ansett principiella betänkligheter kunna resas mot ett genomförande, oberoende av pågående tjänsteförteckningsrevision, av en löne reglering av den art, varom här vore fråga. Härutinnan har lönenämnden anfört bl. a. följande.

Det må framhållas, att en tillämpning av de av utredningen föreslagna lönegradsserierna på vissa punkter skulle medföra förskjutningar i löne relationen mellan sedan lång tid i lönehänseende jämförda tjänstekategorier. Härvid må särskilt pekas på att utredningens förslag innebär slopande av 9 lönegraden såsom normallönegrad för eldarna samt en differentiering av hantverksföreståndarna i 12 lönegraden vid sinnessjukhusen på två lönegrader, 12 och 13 lönegraderna. Huruvida här avsedda omvärderingar av tjänster lämpligen böra vidtagas, synes enligt lönenämndens mening knappast kunna bedömas isolerat för maskinpersonalen utan böra prövas i ett större sammanhang. Vidare må framhållas att de av löneutredningen förordade lönegradsserierna på vissa punkter uppbyggs med intilliggande lönegrader, något som lönenämnden icke kan finna tillfredsställande. Det får slutligen understrykas, att löneutredningens i det föregående återgivna uttalande rörande av utredningen iakttagen försiktighet vid framläggande av förslag till lönegradsplaceringar måste tolkas så, att utredningen förutsatt, att ett slutligt ställningstagande till nu ifrågavarande lönespörsmål först kan ske i samband med den allmänna tjänsteförteckningsrevisionens genomförande.

Lönenämnden har emellertid funnit starka skäl tala för att de inom maskinpersonalsgruppen f. n. föreliggande ojämnheter, utan avvaktan

på tjänsteförteckningskommitténs arbete, eliminerades. Lönenämnden har därför förordat, att en provisorisk lönereglering för de av löneutredningens uppdrag omfattade befattningshavargrupperna så snart ske kunde vidtoges i huvudsaklig överensstämmelse med vissa av lönenämnden närmare angivna riktlinjer.

I ett vid lönenämndens utlåtande fogat särskilt yttrande av *ledamöterna Andersson, Melin och Sjöborg* ha dessa uttalat, att då de ansåge att de av löneutredningen föreslagna lönegradsuppflyttningarna icke vore ägnade att föregripa 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete, de icke kunde biträda vad lönenämnden i sitt utlåtande anfört. Enligt nämnda ledamöters uppfattning vore ett genomförande av utredningens förslag icke endast till fördel för de anställda utan även — med hänsyn till svårigheterna att erhålla kvalificerad personal — av betydelse för statsverket. Särskilt syntes det angeläget, att eldarnas lönefråga ordnades på sätt utredningen föreslagit. Frågan syntes vidare vara av sådan vikt, att förslag borde föreläggas 1950 års riksdag, vilket också av utredningen hade framhållits. Ifrågavarande ledamöter ha vidare ansett sig böra understryka önskvärdheten av att den fortsatta översyn rörande de till grupp 1 hänfödda värme-skötarna, som av utredningen föreslagits, snarast måtte bli verkställd.

Med hänsyn till de olika lönesättningar, som f. n. tillämpades inom statsförvaltningen för ifrågavarande personal, har *svenska landstingsförbundet* funnit sig kunna helt ansluta sig till löneutredningens förslag i den del detsamma åsyftade att genomföra större enhetlighet på detta område. Däremot har landstingsförbundet starkt ifrågasatt lämpligheten av att de av löneutredningen föreslagna generella lönegradsuppflyttningarna nu genomfördes. Härom har förbundet anfört i huvudsak följande.

En sådan åtgärd kommer utan tvekan att medföra återverkningar på den av landstingen tillämpade lönesättningen för motsvarande personal. Med hänsyn till den avvägning mellan olika tjänster, som enligt gällande tjänsteförteckningar förefinnes, kan ett genomförande av dylika förändringar tillika tänkas medföra återverkningar på även andra befattningar, som hittills ansetts jämförbara. Samma förhållande torde vara rådande även för statsens del. Då nyligen en särskild kommitté, 1949 års tjänsteförteckningskommitté, tillsatts för att företaga en allmän översyn av statstjänstemännens lönegradsplacering samt i direktiven för sagda kommitté angivits, att densamma skall samråda med stadsförbundet, landstingsförbundet och landskommunernas förbund i syfte att vinna överensstämmelse mellan den statliga och kommunala lönesättningen, synes det förbundet angeläget, att ifrågavarande förslag, i vad detsamma avser mera generella lönegradsuppflyttningar, överlämnas till tjänsteförteckningskommittén för behandling i den ordning, som i direktiven för denna utsagts.

Med hänsyn härtill har förbundet funnit sig ej böra göra något uttalande om skäligheten i och för sig av den föreslagna lönesättningen. Därest icke frågan i dess helhet befinnes kunna avbida tjänsteförteckningskommitténs ståndpunktstagande, bör en samordning av den statliga lönesättningen för

ifrågavarande personal i första hand genomföras inom ramen för den lönesättning, som nu gäller vid sinnessjukhusen och som jämväl tillämpas av landstingen.

Även *svenska stadsförbundet* har hemställt, att löneutredningens förslag måtte överlämnas till den statliga tjänsteförteckningskommittén för beaktande vid dess arbete.

Stadsförbundet har bedömt det framlagda förslaget ur två olika synpunkter, av vilka den ena avser förslagets genomförande i nuvarande tidsläge och den andra förslaget såsom sådant med bortseende från vad som kan anföras beträffande dess eventuella omedelbara genomförande. I förstnämnda hänseende har förbundet framhållit, att det med hänsyn till då pågående diskussion om fortsatt lönestopp icke kunde tillstyrka, att en löne-reglering med utgångspunkt från förslaget genomfördes under år 1950. Beträffande förslaget såsom sådant och vissa därmed sammanhängande frågor har förbundet anfört bl. a. följande.

Förslagets syfte har angivits vara att icke blott få till stånd en bättre avvägning av lönerna inom ifrågavarande personalgrupp utan även förbättra rekryteringsmöjligheterna. I nuvarande arbetsmarknadsläge kan sistnämnda argument anföras till stöd för löneförhöjningar på nästan varje avsnitt av lönekomplexet. Det förefaller som om man borde betrakta hit-hörande frågor ur synpunkten hur man på lämpligaste sätt skall förfoga över landets tillgängliga arbetskraft i stället för att låta varje område spekulera ut hur man skall kunna locka till sig arbetskraft från andra områden.

Förslaget ger förbundet anledning att än en gång återkomma till behovet av en starkare samordning av den statliga och den kommunala lönepolitiken. Från organisationshåll hänvisar man vid utredningar avseende detaljer av det statliga löneområdet stundom till lönesättningen på det kommunala området och påkallar, såsom nyligen i annat sammanhang skett, löneförbättringar som, om de genomfördes, skulle medföra, att en rad löneproblem rullades upp i kommunerna. Givetvis gå jämförelserna även åt det motsatta hållet med de konsekvenser detta i längden måste medföra för den statliga lönesättningen. Såvitt förbundet kan finna, är enda möjligheten att komma ifrån denna ur alla synpunkter olyckliga växelverkan, att den statliga och den kommunala lönepolitiken samordnas åtminstone beträffande sina huvuddrag och att dessa diskuteras mellan statens och kommunförbundens löneorgan och med de anställdas huvudorganisationer.

När nu en allmän översyn av statstjänstemännens lönegradsplaceringar igångsatts genom 1949 års statliga tjänsteförteckningskommitté, synes den riktiga metoden vara att denna kommitté i samråd med kommunförbunden och efter förhandlingar med personalens organisationer fixerar vissa nyckelpositioner på den statliga tjänsteförteckningen och att samtidigt på motsvarande sätt enahanda fixering äger rum i fråga om kommunernas tjänsteförteckningar. Därefter bör — alljämt efter samråd och förhandlingar — erforderliga detaljusteringar kunna göras med utgångspunkt från de fixerade nyckelpositionerna.

Landsorganisationen har ansett, att de av utredningsmännen föreslagna lönegradsplaceringarna vore låga och att det hade varit önskvärt att en något mera långtgående förbättring hade kunnat åstadkommas. Enär emellertid en mera omfattande lönereglering icke ansetts möjlig i ett läge, då statsmakterna fattat beslut om en allmän tjänsteförteckningsrevision, anslöte sig landsorganisationen till utredningens förslag till lönegradsplaceringar, dock med viss reservation för den föreslagna lönegradsplaceringen för flygvapnets elektriker. Härvid förutsattes, att frågan komme att underställas 1950 års riksdag och att de ändrade lönegradsplaceringarna bringades i tillämpning så snart förhållandena det medgäve och i vart fall från den 1 januari 1951.

Ehuru tjänstemännens centralorganisation ansett åtskilliga vägande invändningar kunna göras mot utredningens förslag, har centralorganisationen funnit det ytterst angeläget, att i vart fall de av utredningen förordade förbättringarna för vissa grupper utan ytterligare tidsutdräkt bleve genomförda. Särskilt gällde detta försvarets område. Centralorganisationen hade under sådana förhållanden ansett sig sakna anledning att ingå på någon detaljkritik, särskilt som centralorganisationen ansåge det självklart, att utredningens motiveringar och förslag icke komme att förhindra eller försvåra en fullt fri prövning inom 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Eldare och reparatörer.

Beträffande utredningens förslag, att eldar- och reparatörspersonalen skall anses tillhöra en och samma befordringsserie, omfattande befattningar i 10, 11 och 13 lönegraderna, innehålla remissyttrandena — utöver vad förut återgivits — i huvudsak följande.

Försvarets civilförvaltning har icke funnit tillräckliga skäl föreligga för att beträffande eldarna frånga den för dylik personal regelmässigt förekommande inplaceringen i 9 lönegraden, detta så mycket mindre som nämnda lönegrad i gällande tjänsteförteckning utgjorde nyckellönegrad för ett flertal tjänster, som med avseende å arbetsuppgifternas kvalitet måste anses jämförbara med berörda eldartjänster.

Civilförvaltningen har erinrat, att utredningen till stöd för eldarnas inplacering i 10 lönegraden anfört bl. a., att eldarna borde — såsom också förhållandena utvecklats sig — kunna tagas i anspråk icke blott för direkta eldarsysslor utan jämväl för reparationsgöromål samt att för vinnande av anställning såsom eldare i fortsättningen borde uppställas krav på visst reparationskunnande. Häremot har civilförvaltningen invänt, att, såvitt ämbetsverket kunde förstå, i främsta rummet avseende måste fästas vid att en eldare hade de bästa möjliga kvalifikationer för eldningstjänsten, detta icke minst av driftekonomiska skäl. I betraktande härav och då vederbörande syntes ha tillfälle att under tiden för eldaranställningen förvärva

den kännedom om reparationsgöromål, som erfordrades för befordran till reparatör, syntes anledning knappast föreligga att uppställa krav på reparationskunnande redan hos de sökande till eldaranställning.

I anledning av utredningens förslag om fördelning av reparatörspersonalen på två lönegrader, 11 och 13 lönegraderna, har civilförvaltningen erinrat om att ämbetsverket i utlåtande över organisationsnämndens förslag — enligt vilket reparatörerna vid försvaret skulle uppdelas på 11 och 12 lönegraderna — uttalat, att det, i betraktande av att reparatörspersonalens arbetsuppgifter enligt ämbetsverkets förmenande finge anses till art och omfattning i stort sett likvärdiga, förefölle ämbetsverket som om den föreslagna uppdelningen av reparatörerna på 11 och 12 lönegraderna knappast i och för sig vore motiverad, samt att förslaget i denna del främst syntes ha dikterats av önskan att för personalen ifråga skapa möjligheter till befordran. Vad anginge försvarets reparatörspersonal hade civilförvaltningen visserligen icke av löneutredningens uttalande blivit övertygad om att den av ämbetsverket tidigare hävdade uppfattningen med avseende å reparatörstjänsternas kvalitativa likvärdighet skulle vara felaktig. Vad löneutredningen anfört därom att eldarna av 1 klass hade sig ålagd viss vakttjänst ägde sin riktighet, men dylik vakttjänst åvilade jämväl eldarna av 2 klass. Emellertid hade löneutredningen bestämt hävdadt, att en skillnad i kvalitativt avseende skulle föreligga beträffande de arbetsuppgifter, som åvilade de nuvarande innehavarna av befattningarna såsom eldare av 1 klass respektive 2 klass. Med hänsyn till civilförvaltningens förut intagna ståndpunkt i denna fråga syntes få förutsättas, att utredningen vid sitt ställningstagande ägnat spörsmålet särskild uppmärksamhet.

Huruvida det, såsom löneutredningen ansåge, kunde göras en bestämd åtskillnad med avseende å reparatörstjänsternas kvalitet inom den allmänna civilförvaltningen har försvarets civilförvaltning förklarat sig icke kunna bedöma, helst som löneutredningen icke förebragt utredning om de arbetsuppgifter, som tillkomme tjänstemän hänförliga till här ifrågakommande lönegrader. Att gradera tjänsterna allteftersom med desamma vore förenade arbetsuppgifter av »kvalificerad» eller »icke alltför komplicerad» art syntes knappast vara görligt. Löneutredningen hade också framhållit, att några generellt tillämpliga normer för inplacering av befattningshavare i den ena eller den andra lönegraden svårligen syntes kunna fastställas.

Vad beträffar elektrikertjänsterna vid försvaret har civilförvaltningen ansett sig böra biträda utredningens förslag om tjänsternas hänförande till 13 lönegraden.

Sammanfattningsvis har civilförvaltningen förordat, att i lönegradsserien för eldar- och reparatörspersonalen skulle ingå 9, 11 och 13 lönegraderna. En beaktansvärd fördel med denna serie framför den av löneutredningen föreslagna vore att man undveke, att intilliggande lönegrader utnyttjades i en och samma lönegradsserie.

Mot de föreslagna tjänstebenämningarna för ifrågavarande personal har civilförvaltningen icke haft annat att erinra än att tjänsterna i 13 lönegraden enligt ämbetsverkets förmenande borde benämnas förste reparatör.

Fortifikationsförvaltningen har tillstyrkt, att den av löneutredningen föreslagna förbättringen av lönevillkoren för nu ifrågavarande personal snarast genomfördes.

I likhet med försvarets civilförvaltning har fortifikationsförvaltningen ansett att befattning i 13 lönegraden borde benämnas förste reparatör.

Arméförvaltningen har funnit utredningens förslag i stort sett lämpligt avvägda. Med anledning av utredningens förslag, att av äldre borde redan vid anställandet fordras ådagalagt reparationskunnande, har arméförvaltningen framhållit, att då storleken av bränsleåtgången vid en anläggning i hög grad berodde på eldarpersonalens kunnighet och sätt att sköta tjänsten, finge icke förbises, att den sökandes lämplighet för eldningstjänsten måste vara det primära kravet.

Såsom förut berörts har *statskontoret* med hänsyn till de utredningar, som pågå inom 1948 års anställningsutredning och 1949 års tjänsteförteckningskommitté, icke kunnat tillstyrka en allmän lönegradsuppflyttning av de tjänstemannaanställda eldarna från 9 till 10 lönegraden. Den omständigheten, att någon klar gräns i regel icke ansetts kunna dragas mellan egentlig eldarpersonal, å ena, och egentlig reparatörspersonal, å andra sidan, berättigade knappast till slutsatsen, att den mer okvalificerade gruppen bland eldar- och reparatörspersonalen icke längre skulle kunna i lönehänseende särskiljas från befattningshavare, å vilka större ansvars- och kompetenskrav regelmässigt ställdes. Den önskvärda förbättringen för de mer kvalificerade eldarna borde i stället enligt statskontorets mening åvägabringas genom inrättande av fler reparatörstjänster.

Beträffande eldar- och reparatörspersonalens löneställning har *statens lönenämnd* — med undantag av förut nämnda tre ledamöter — anfört följande.

Lönenämnden har icke ansett sig böra ingå i prövning av frågan huruvida de av löneutredningen förordade organisatoriska anordningarna i fråga om eldarpersonalen kunna anses lämpliga eller icke. Om emellertid utredningens förslag på denna punkt skulle komma att genomföras, har lönenämnden icke funnit skäl motsätta sig att eldarna hänföras till 10 lönegraden, under förutsättning dock att kravet på reparationskunnande närmare preciseras och att därvid avses kvalificerat kunnande och icke blott viss allmän erfarenhet i reparationsarbete. Lönenämnden vill emellertid ifrågasätta, huruvida den förordade anordningen bör vidtagas innan den av utredningen föreslagna översynen av personaluppsättningen vid värmeanläggningarna inom allmänna civilförvaltningen genomförts. Därest skärpning av kompetenskraven icke skulle komma till stånd bör vid den provisoriska lönereglering, som nämnden förordar, 9 lönegraden alltjämt bibehållas såsom normallönegrad för eldarna. En förbättring av de kvalificerade eldarnas löneställ-

ning synes då enligt lönenämndens mening böra åvägabringas genom att för sådana befattningshavare, som till övertvägande del äro sysselsatta med egentligt reparationsarbete eller likvärdigt arbete, inrättas reparatörstjänster enligt det följande.

Lönenämnden är icke beredd att nu förorda en allmän lönegradsuppflyttning av reparatörerna, bl. a. med hänsyn till de konsekvenser, i form av en uppdelning på skilda lönegrader av nu i lönehänseende jämställda tjänstekategorier, ett godtagande av utredningsförslaget skulle medföra. Lönenämnden förordar därför, att i den provisoriska lönegradsserien för reparatörspersonal medtagas 10 och 12 lönegraderna, dvs. de lönegrader, vilka tillämpas för flertalet med reparatörsgöromål sysselsatta befattningshavare vid sinnessjukhusen, karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Det må framhållas, att ett godtagande av detta förslag bl. a. skulle innebära uppflyttning av huvuddelen eldare av 2. klass i Ce 9 och eldare av 1. klassen i Ca 11 vid försvaret till 10 resp. 12 lönegraden.

Statens organisationsnämnd har uttalat, att därest anställningsformen för eldarna vid försvaret ändrades från kollektivavtals- till tjänstemannaanställning, borde i fråga om deras löneinplacering hänsyn tagas jämväl till andra närliggande grupper. Någon anledning att frångå den för den egentliga eldarpersonalen regelmässigt avsedda 9 lönegraden syntes enligt nämndens uppfattning därför icke föreligga.

Enligt nämndens uppfattning bör vid försvarsväsendets fasta maskintjänst finnas en klar gräns mellan å ena sidan den kvalificerade reparatörspersonalen, som i viss utsträckning även deltar i arbetsledningen vid vederbörlig anläggning, och å andra sidan eldarpersonalen, som endast besitter viss yrkesvana. Denna gräns borde även komma till uttryck genom att skillnaden i löneställning för reparatörer av lägsta lönegraden å ena sidan och eldare å den andra skarpare markerades än vad löneutredningen föreslagit. Den borde sålunda vara två lönegrader. Det vore också organisationsnämndens uppfattning att denna arbetsorganisation i möjligaste mån även borde tillämpas vid den allmänna civilförvaltningens fasta maskintjänst.

För reparatörerna i den högre lönegraden — för vilka enligt organisationsnämndens uppfattning bör användas tjänstebenenämningen 1. reparatör — har nämnden föreslagit inplacering i 12 lönegraden eller samma lönegrad, vilken nämnden, på sätt av det följande framgår, föreslagit för ansvarsmaskinist vid anläggning, tillhörande grupp 2.

Med hänsyn till de större kompetenskrav, som måste ställas på elektrikererna vid flygvapnet i förhållande till 1. reparatörerna, har organisationsnämnden icke haft något att erinra mot att de förra placerades i 13 lönegraden.

Generella kompetensfordringar gällande för reparatörspersonalen kunna enligt organisationsnämndens mening näppeligen uppställas för statsförvaltningen i dess helhet. Organisationsnämnden har emellertid uttalat den bestämda uppfattningen, att klart formulerade kompetensvillkor för reparatörspersonalen av samtliga kategorier böra fastställas för varje förvaltnings-

område. Ihågkommas borde nämligen att reparatörspersonalen i regel anställdes av de enskilda verks- eller förbandscheferna. Saknades fastställda kompetensvillkor, föreläge risk att vakanta beställningar besattes på subjektiva grunder.

Svenska landstingsförbundet har upplyst, att vid landstingens inrättningar tillämpades följande lönegradsplaceringar, nämligen för eldare 9 lönegraden, för reparatör 10 lönegraden och för elektriker likaledes 10 lönegraden, varför ett genomförande av den av utredningen föreslagna lönesättningen skulle få betydande återverkningar för landstingen.

Svenska stadsförbundet har uttalat, att det icke syntes lyckligt att icke fastställa några kompetenskrav, särskilt som de föreslagna lönegradsplaceringarna vore sådana, att man finge räkna med ogynnsamma återverkningar vid diskussionerna om lönerna för de kommunala yrkesarbetarna.

Landsorganisationen har ifrågasatt, huruvida den av utredningen föreslagna sänkningen från 14 till 13 lönegraden av elektrikerbefattningarna vid flygvapnet borde genomföras. Dessa elektriker hade tillkommit för att under eget ansvar handha skötseln av den elektriska utrustningen vid flygflottiljerna. Det hade senare ansetts, att ansvaret även i fråga om denna verksamhet borde ligga hos den, som hade ansvar för maskinanläggningen i övrigt, dvs. maskinisten eller maskinmästaren. I praktiken syntes det emellertid alltjämt vara så att elektrikern i stor utsträckning själv finge planera och på eget ansvar utföra förekommande arbete. Så länge detta förhållande rådde, syntes elektrikerbefattningarna även då tjänster återbesattes böra bibehållas i gällande lönegrad.

Landsorganisationen har vidare förutsatt, att en tillämpning för eldarna av lönegraden Cf 8 såsom rekryteringsgrad på aspirantstadiet endast skulle ske, då yngre personal, som saknade erfarenhet om förekommande arbete, anställdes och utbildades vid arbetsplatsen, och sålunda icke komma till användning när äldre i yrket erfaren personal anställdes. Erfordrades för sådan personal provtjänstgöring, förutsattes, att placering skedde i lönegrad Cg 10.

Tjänstemännens centralorganisation har förklarat sig vilja kraftigt understryka de av utredningen anförda allmänna synpunkterna rörande lönegradsplaceringen m. m. för eldar- och reparatörspersonal. De konkreta förslagen måste emellertid enligt centralorganisationens förmenande betecknas som ett minimum för att dessa personalkategorier skulle beredas rimliga förhållanden i fråga om löneställning, anställningstrygghet och framtidsutsikter.

Ansvarsmaskinister och biträdande ansvarsmaskinister.

Byggnadsstyrelsens klassificeringsförslag har mött invändningar i åtskilliga yttranden.

Försvarets civilförvaltning har uttalat, att frågan, huruvida den gjorda gruppindelningen innebure en rättvis avvägning såväl mellan försvarets olika anläggningar som i förhållande till värmeanläggningarna inom den övriga statsförvaltningen, undandroge sig civilförvaltningens bedömande.

Statskontoret har bl. a. anfört, att den av byggnadsstyrelsen tillämpade klassificeringsmetoden försvårade ett bedömande av grupperingens lämplighet med avseende å såväl antalet grupper som avgränsningen av de olika grupperna inbördes. Lika med utredningen ansåge statskontoret, att det varit önskvärt om klassificeringen kunnat i princip utformas på samma sätt som den av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga tillämpade. Den omständigheten att byggnadsstyrelsen vid sina undersökningar nått ett resultat, som knappast mera väsentligt avveke från det, som framkommit med hjälp av 1939 års sakkunnigas mer summariska metoder, syntes berättiga till antagandet, att man utan större avkall på rättvisekraven borde kunna få fram ett enklare och ur löneteknisk synpunkt lämpligare klassificeringssystem.

Statskontoret har vidare framhållit, att om man exempelvis eftersträva en lönedifferentiering av maskinpersonal i ansvarsställning inom ramen av 12 lönegrader (11—22), det lönetekniska kravet på tvågradsintervaller mellan de skilda tjänsterna icke låte sig förena med en uppdelning av tjänsterna på icke mindre än åtta grupper. Ämbetsverket ville följaktligen rekommendera, att en förenklad gruppindelning med reducerat antal grupper ytterligare övervägdes.

Statens lönenämnd har beträffande byggnadsstyrelsens klassificeringssystem framhållit, att enligt lönenämndens mening uppenbara olägenheter vore förenade med att såsom underlag för ansvarsmaskinisternas lönegradsplacering lägga ett klassificeringssystem av här ifrågavarande art. Lönenämnden har härom anfört följande.

Såsom löneutredningen framhållit, måste nämligen med detta system ny eller omklassificering av en anläggning icke blott föregås av ett ingående studium av anläggningens tekniska karaktär m. m., utan även verkställas av samma myndigheter — helst även av samma personer — som nu uppgjort klassificeringsförslaget. Lönenämnden får vidare framhålla, att den strävan mot möjligast enhetliga löneställning för jämförlig personal inom statlig och kommunal verksamhet, som beröres i direktiven för tjänsteförteckningskommittén, avsevärt försvåras vid avsaknad av ett klassificeringssystem, med vars hjälp mer eller mindre direkt kan avgöras till vilken grupp en anläggning av viss typ bör hänföras. Uppdelningen av anläggningarna på åtta grupper har vidare medfört, att utredningen, trots anförda principiella betänkligheter häremot, i lönegradsserien för maskinpersonal måst medtaga intilliggande lönegrader. Såsom förut anförts anser lönenämnden ett slutligt fastställande av en sådan lönegradsserie icke lämpligt. Nämnden får därför förorda, att vid tjänsteförteckningskommitténs behandling av förevarande spörsmål eftersträvas en klassificering, enligt vilken anläggningarna uppdelas på färre grupper, för att möjliggöra tillskapandet av en

lämpligare uppbyggd lönegradsserie än den nu föreslagna. Lönenämnden får vidare understryka önskvärdheten av att — därest ett mera schematiskt klassificeringssystem icke skulle kunna åstadkommas — en utförlig redogörelse utarbetas rörande klassificeringsarbetet, rörande vid arbetet tillämpade normer för värdering av olika tekniska faktorer, vid arbetet vunna erfarenheter m. m., vilken redogörelse skulle kunna tjäna till ledning vid och underlätta kommande ny- eller omklassificeringar.

Då en tillämpning av byggnadsstyrelsens klassificeringsförslag syntes medföra en mera rättvisande lönegradsplacering av ansvarsmaskinisttjänsterna än den nu gällande, har lönenämnden emellertid förordat, att vid den provisoriska lönereglering, som av lönenämnden förordats, byggnadsstyrelsens förslag lades till grund för ansvarsmännens lönegradsplacering. Lönenämnden funne dock icke skäl tillstyrka förslaget om införande av en ny anläggningsgrupp (grupp 7) mellan den hittills högsta anläggningsgruppen och karolinska sjukhuset.

Statens organisationsnämnd har förklarat, att nämnden i avsaknad av de klassificeringsnormer, som byggnadsstyrelsen använt för sitt detaljförslag i ämnet, icke ansett sig kunna ingå på någon detaljgranskning av den föreslagna klassificeringen. Från nämndens sida finnes dock ingen principiell erinran mot klassificeringsförslaget utom i fråga om dettas tillämpning på vissa fasta maskinanläggningar vid försvaret. Ett sammanförande, på sätt organisationsnämnden förordat, av den fasta maskintjänsten vid förband, som låge i omedelbar anslutning till eller närhet av varandra, påkallade nämligen en omklassificering av de sålunda sammanslagna anläggningarna.

Svenska landstingsförbundet har anfört följande.

Ehuru förbundet är väl medvetet om de svårigheter, som möta att för de vitt skilda anläggningstyper, som förekomma inom det statliga området, uppbygga ett mera schematiskt system, kan förbundet icke underlåta att framföra sina betänkligheter mot förslaget i denna del. Med tanke på att vissa anstalter, såsom exempelvis sjukhusen, fortlöpande tillföras ny och mer komplicerad apparatur kan befaras, att enligt byggnadsstyrelsens system grupperingen och därmed lönesättningen för ansvarsmaskinisterna inom det statliga området blir flytande och att ett permanent organ måste tillsättas för att fortlöpande pröva klassificeringsfrågor. Någon full rättvisa kan enligt styrelsens mening trots detta icke åstadkommas.

Svenska stadsförbundet har hemställt, att klassificeringsproblemet måtte ägnas förnyad uppmärksamhet och att man därvid eftersträfvade att få till stånd åtminstone allmänt hållna normer, som kunde tjäna till ledning vid klassificeringen av andra anläggningar än de statliga.

Landsorganisationen har funnit byggnadsstyrelsens klassificeringsförslag kunna i stort sett accepteras. Vissa anläggningar borde dock placeras i högre grupp än som skett i byggnadsstyrelsens förslag. Vidare borde personal-

organisationerna på ett betryggande sätt beredas möjligheter att deltaga i behandlingen av frågor angående om- och nyklassificeringar.

Tjänstemännens centralorganisation har givit sin principiella anslutning till klassificeringsförslaget men icke godtagit dess detaljer. Mot förslaget kan enligt centralorganisationens mening bl. a. invändas, att förekomsten av annexanläggningar icke syntes ha tillmätts tillräcklig betydelse vid förslagets upprättande. Garantier borde vidare skapas för att personalens uppfattning och argument finge komma till uttryck vid handläggningen av frågor rörande om- och nyklassificering av maskinanläggningar.

Beträffande löneutredningens förslag i fråga om löneställning och kompetenskrav m. m. för ansvarsmaskinister och biträdande ansvarsmaskinister har i de avgivna yttrandena anförts i huvudsak följande.

Rörande de lönegrader (11, 13, 14, 15, 17 och 19 lönegraderna), vilka enligt utredningens förslag skulle komma till användning vid försvarets anläggningar, har *försvarets civilförvaltning* uttalat, att intet syntes vara att erinra mot ianspråktagande av 13, 15, 17 och 19 lönegraderna. Däremot har ämbetsverket ställt sig betänksamt gentemot förslaget att låta 14 lönegraden ingå i löneserien med hänsyn till att det icke kunde anses tillfredsställande, att en lönegradsserie uppbyggdes med intilliggande lönegrader. Då det emellertid syntes vara ogörligt att inom klassificeringssystemets ram undvika berörda olägenhet, hade civilförvaltningen ansett sig böra godtaga löneutredningens förslag i denna del. Ämbetsverket har icke känt sig övertygat om att 11 lönegraden generellt borde ifrågakomma för ansvarsman vid anläggning, tillhörande grupp 1. Till stöd för sin uppfattning, att 11 lönegraden borde ifrågakomma för här åsyftad personal har löneutredningen, uttalar civilförvaltningen, pekat på den med tjänsterna förenade ansvarsställningen. Måhända hade löneutredningen därvid också haft i åtanke den vakttjänst, som medföljde eldarsysslan. Framhållas borde emellertid, att även andra personalkategorier med motsvarande arbetsuppgifter, jämväl sådana i lägre lönegrad än den 11:e, hade dylik mera omfattande tjänstgöring.

I fråga om de av utredningen föreslagna kompetenskraven har civilförvaltningen uttalat bl. a., att det syntes kunna ifrågasättas, om icke en jämkning i fråga om förutsättningarna för avläggande av övermaskinistexamen borde vidtagas. Enligt gällande bestämmelser fordrades för dylik examen bl. a. viss tids sjötjänstgöring. Då det i många fall kunde tänkas att person, som ämnade avlägga övermaskinistexamen, med hänsyn till bristande sjövana måste avstå från denna utbildning, syntes det rimligt, att ifrågavarande sjötjänstgöring finge utbytas mot viss tids likvärdig tjänstgöring i land.

Ehuru *fortifikationsförvaltningen* funnit det mindre tillfredsställande, att en lönegradsserie byggdes upp med intilliggande lönegrader, har ämbets-

verket för sin del icke velat motsätta sig att intilliggande lönegrader användes i förevarande fall med hänsyn till att det icke syntes vara möjligt att inom det föreliggande klassificeringssystemets ram undvika detta. I den av löneutredningen föreslagna lönegradsserien har emellertid fortifikationsförvaltningen föreslagit den jämkningen, att maskinist i ansvarsställning vid anläggningsgrupp 4 placerades i 16 lönegraden i stället för — såsom utredningen förordat — i 15 lönegraden. Såsom skäl härför har fortifikationsförvaltningen anfört, att hittillsvarande erfarenheter givit vid handen att personal med den kompetens, som enligt förslaget skulle innehavas av ifrågavarande maskinister, knappast stode att erhålla mot lägre löneställning än den av ämbetsverket föreslagna.

Arméförvaltningen har ifrågasatt, om icke intervallen mellan lönerna för ansvarsmän vid anläggningar i grupperna 6 och 7 borde vara lika med intervallen mellan grupperna 5 och 6 samt om icke samma intervall borde förefinnas mellan lönerna för grupperna 3 och 4. *Arméförvaltningen* har vidare ansett, att ett fastställande av 15 lönegraden för vissa biträdande maskinister vid sinnessjukhus, tillhörande grupperna 6 och 7, f. n. icke borde äga rum. Då vid försvarets anläggningar i storleksgrupp 6 funnes biträdande maskinister, vilka vore placerade i 13 lönegraden och således enligt utredningens förslag skulle inplaceras i 14 lönegraden, skulle ett fastställande av 15 lönegraden för nyssnämnda biträdande maskinister vid sinnessjukhusen medföra en icke motiverad differentiering av den arbetsledande personalen inom grupp 6.

I fråga om kompetenskraven har *arméförvaltningen* framhållit önskvärdheten av att befattningshavare i ansvarsställning vid anläggningsgrupperna 1 och 2 redan vid tillträdet av anställning innehade praktiska kunskaper rörande bränsleekonomi. I övrigt har *arméförvaltningen* ansett, att den praktiska kompetensen i alltför ringa grad uppmärksammats i det föreliggande förslaget.

Byggnadsstyrelsen har beträffande de av utredningen föreslagna lönegradsplaceringarna för maskinpersonal i ansvarsställning anfört samma synpunkter som ledamoten av utredningen, byråchefen Jonsson i det av honom avgivna särskilda yttrandet.

Enligt *statskontorets* förmenande är den uppgjorda lönegradsserien för maskinpersonal i ansvarsställning samt biträdande maskinistpersonal knappast helt tillfredsställande. Det hade sålunda, framhåller ämbetsverket, varit önskvärt om differentiering kunnat ske på färre antal grupper, varigenom man bl. a. kunnat undvika sådana ojämnheter vid löneavvägningen, som reservationsvis påtalats i löneutredningens betänkande. Icke heller har statskontoret blivit helt övertygat om att för värmeskötarna vid de minsta anläggningarna borde väljas högre lönegrad än den 10:e.

För lönegradsplacering av maskinpersonal i ansvarsställning vid anläggningsgrupperna 1, 2, 3, 4, 5, 6 (inkl. 7) och 8 har *statens lönenämnd* — med

undantag av förut nämnda tre ledamöter — förordat en provisorisk lönegradsserie, omfattande 11, 12, 13, 15, 17, 19 och 21 lönegraderna respektive. Såsom motivering för denna lönegradsserie har lönenämnden anfört i huvudsak följande.

Beträffande lönegradsplaceringen tillstyrker lönenämnden, att ansvarsman vid anläggningsgrupp 1 — i likhet med vad nu i viss utsträckning är fallet — placeras i 11 lönegraden. Då lönenämnden icke ansett sig kunna nu förorda uppflyttning av reparatörerna i 12 lönegraden till 13 lönegraden och, såsom i det följande närmare kommer att beröras, med hänsyn härtill ej heller funnit tillräckliga skäl föreligga för en provisorisk uppflyttning av de lägre biträdande maskinisterna från 13 till 14 lönegraden, förordar nämnden, att för ansvarsmännen vid grupperna 2 och 3 t. v. avses nu gällande lönegradsplacering, dvs. i 12 och 13 lönegraderna. Framhållas må, att detta förslag, i motsats till löneutredningens, står i överensstämmelse med de av byggnadsstyrelsen uppställda förutsättningarna för klassificeringssystemets uppbyggnad.

Såsom i det föregående anförts har lönenämnden icke ansett sig kunna tillstyrka införandet av en ny anläggningsgrupp mellan den högsta gruppen enligt nu gällande klassificering och karolinska sjukhuset. Ansvarsmaskinisterna vid de av byggnadsstyrelsen till grupp 7 hänfödda sinnessjukhusen böra därför enligt lönenämndens mening t. v., liksom f. n. är fallet, placeras i 19 lönegraden. Med anledning härav anser sig lönenämnden icke heller böra nu tillstyrka uppflyttning i lönegrad av ansvarsmaskinisten vid karolinska sjukhuset.

Det må framhållas, att ett godtagande av lönenämndens förslag rörande lönegradsplacering av maskinpersonal i ansvarsställning för försvarets vidkommande bl. a. skulle innebära uppflyttning av 40 maskinister från 16 till 17 lönegraden och av 30 maskinister från 16 till 19 lönegraden.

Beträffande den biträdande maskinistpersonalens löneställning har lönenämnden erinrat, att lönenämnden i det föregående förklarat sig icke vara beredd att nu förorda uppflyttning från 12 till 13 lönegraden av de kvalificerade reparatörerna. Med hänsyn härtill har lönenämnden ansett sig icke heller kunna tillstyrka, att förbättring av löneställningen för den biträdande maskinistpersonalen nu kommer till stånd.

Mot de av löneutredningen förordade kompetenskraven och tjänstebenämningarna för maskinistpersonalen har lönenämnden icke funnit anledning till erinran.

Statens organisationsnämnd har i likhet med ledamoten av löneutredningen, byråchefen Jonsson ansett oriktigt, att lönegradsintervallen mellan grupperna 1 och 2 gjorts större än intervallen mellan grupperna 3 och 4. I enlighet härmed har organisationsnämnden funnit ansvarsmaskinist vid anläggningsgrupp 2 böra hänföras till 12 lönegraden. I övrigt har nämnden icke funnit anledning till erinran mot de av löneutredningen förordade lönegradsplaceringarna för maskinistpersonalen.

Organisationsnämnden — som i sin förut berörda utredning beträffande försvaret förordat, att av ansvarsman vid anläggningsgrupp 3 borde

krävas maskinistexamen av 2 klass eller därmed jämförlig teoretisk utbildning — har uttalat, att lämpligheten av att, på sätt löneutredningen föreslagit, sänka kompetenskraven för ansvarsmaskinist vid nyssnämnda anläggningsgrupp kunde starkt ifrågasättas såväl ur psykologisk synpunkt som med hänsyn till upprätthållandet av tjänstens effektivitet och maskinisttitelns standard.

Svenska landstingsförbundet har anslutit sig till det vid löneutredningens betänkande fogade särskilda yttrandet av byråchefen Jonsson, vari denne framhållit det oriktiga uti att lönegradsintervallen beträffande maskinistpersonal mellan grupperna 1 och 2 gjorts större än intervallen mellan grupperna 3 och 4. På de av Jonsson anförda skälen borde förhållandet vara det omvända.

Av förbundets yttrande framgår vidare, att den av löneutredningen föreslagna lönegradsserien för maskinistpersonalen — 22, 20, 19, 17, 15, 14, 13 och 11 lönegraderna — för landstingens del motsvarades av serien 19, 19, 19, 17, 15, 13, 11 och 10 lönegraderna.

Tjänstemännens centralorganisation har i fråga om löneställningen för ansvarsmännen vid anläggningsgrupperna 7 och 8 anslutit sig till den mening, som i särskilt yttrande anförts av ledamoten av utredningen, sekreteraren Gustafson.

Förslagets genomförande.

Löneutredningen. Såsom inledningsvis berörts, har löneutredningen icke ansett den omständigheten, att utredningens förslag vore att betrakta såsom principförslag, böra utgöra hinder för att de av utredningen förordade lönegradsplaceringarna fastställdes att gälla fr. o. m. ingången av budgetåret 1950/51. Utredningen har härutinnan bl. a. framhållit, att i fråga om flertalet grupper av tjänster framginge direkt av utredningens uttalanden, vilken lönegradsplacering som ansetts böra komma till användning.

Löneutredningen har vidare understrukt, att det enligt utredningens mening skulle innebära avsevärda olägenheter ur såväl myndigheternas som personalens synpunkt, om ett genomförande av utredningens förslag skulle ställas på framtiden. Särskilt gällde detta försvaret, inom vilket förvaltningsområde såväl reparatörerna som flertalet ansvarsmän vore eftersatta i lönehänseende i jämförelse med motsvarande tjänstinnehavare vid allmänna civilförvaltningen.

Några särskilda övergångsanordningar ha icke syntts utredningen erforderliga. Utredningen har emellertid förutsatt, att det skulle ankomma på vederbörande tjänstetillsättande myndigheter att i fråga om tjänster, vilka uppflyttades i lönegrad, pröva huruvida vederbörande tjänstinnehavare vore kompetent för den högre tjänsten. Utredningen har vidare förordat, att innehavare av ordinarie eller extra ordinarie tjänst, vilken nedflyttades i

lönegrad, bibehölles i innehavande löneställning så länge han kvarstode i den omedelbart före den nya placeringens ikraftträdande innehavda tjänsten.

Yttrandena. Arméförvaltningen har uttalat, att för att detaljförslagen rörande lönegradsplacering, anställningsform m. m. av ifrågavarande tjänster skulle kunna genomföras på ett så rättvist sätt som möjligt, syntes böra övervägas, om icke en särskild nämnd eller kommitté för handläggande av hithörande frågor skulle behöva utses. Förslagsvis borde denna nämnd vara sammansatt av representanter för både den civila statsförvaltningen och försvaret samt personalorganisationerna. Nämnden skulle ha att i samråd med berörda myndigheter företaga inplacering av befintlig personal i fastställda tjänster.

Statens lönenämnd har beträffande förslagets genomförande anfört följande.

Vad angår förslagets genomförande anser lönenämnden — med hänsyn till att här endast är fråga om ett kortvarigt provisorium — att någon nedflyttning av tjänster, som enligt de av lönenämnden förordade allmänna grunderna för lönegradsplacering av maskinpersonal skulle komma att bli för högt placerade, t. v. icke bör äga rum. Således böra exempelvis elektrikertjänsterna vid flygvapnet i Ce 14 och maskinisttjänsterna i Ca 16 vid vissa försvarsanläggningar i grupp 5 t. v. bibehållas i nu gällande lönegrader. Lönenämnden förutsätter emellertid, att — i avvaktan på ett slutligt ställningstagande till frågan om maskinpersonalens lönegradsplacering — nu avsedda tjänster vid uppkommande ledigheter icke skola få återbesättas, utan att frågan härom i varje särskilt fall underställes Kungl. Maj:ts prövning.

Tjänstemännens centralorganisation har anfört följande i fråga om löneklassplaceringen av personal, som uppflyttas i lönegrad.

Beträffande förslagets genomförande har utredningen bland annat uttalat, att några särskilda övergångsbestämmelser icke synas erforderliga. Utredningen har sålunda förutsatt, att inplaceringen i förekommande fall i högre lönegrad skall ske med tillämpning av avlöningsreglementets bestämmelser. TCO vill med anledning härav framhålla, att det i vart fall beträffande de tjänster på försvarets område, som enligt utredningens förslag skola jämföras med likvärdiga tjänster inom anläggningar vid allmänna civilförvaltningen och till följd därav höjas, icke är i egentlig mening fråga om att tjänsten omvärderas eller att befattningshavaren befordras. Det gäller här i stället att rätta till felaktiga inplaceringar, som medfört att befattningshavarna sedan länge varit klart underbetalda. Under sådana förhållanden måste en »parallellförflyttning» mellan den förutvarande och den nya lönegradens löneklasser vara det enda rimliga.

Föredraganden.

Lönesättningen för eldar-, reparatörs- och maskinistpersonalen vid statsförvaltningens fasta maskinanläggningar har tidigare icke varit föremål för bedömande i ett sammanhang, varför ojämnheter i lönegradsplaceringen föreligga. Detta var en av anledningarna till att 1947 års löneutredning, avseende maskinistpersonal m. fl., tillsattes med uppdrag att verkställa utredning om anställnings- och avlöningsförhållandena för maskinister och övrig personal vid statens värme- och därmed jämförliga anläggningar.

Löneutredningens nu framlagda betänkande innefattar dels förslag som syfta till att få till stånd enhetlighet i lönesättningen för den berörda personalen, dels förslag till lönegradsplaceringar, vilka innebära allmänna löneförbättringar för vissa personalkategorier. I sistberörda delar synes ett genomförande av utredningens förslag — såsom framhållits i ett flertal remissyttranden — kunna innebära ett föregripande av resultatet av 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete. Med hänsyn härtill ha vissa remissmyndigheter ifrågasatt, om icke utredningens förslag borde överlämnas till tjänsteförteckningskommittén för vidare utredning. I samband härmed ha svenska stadsförbundet och svenska landstingsförbundet i sina yttranden erinrat, att ett beslut för statens del för ifrågavarande personalkategorier kan få inverkan på lönesättningen för motsvarande kommunalanställd personal. Med beaktande av olika på frågan inverkan omständigheter har jag emellertid funnit övervägande skäl tala för att löneutredningens förslag nu upptages till prövning. Beträffande skälen för mitt ställningstagande må framhållas följande.

Det synes angeläget, att de betydande ojämnheter i lönegradsplaceringen, som konstaterats föreligga, snarast hävas. För att enhetlighet i lönesättningen skall kunna uppnås, fordras emellertid, att personalorganisationen vid de olika anläggningarna är uppbyggd efter enhetliga principer. Löneutredningen har funnit behov föreligga av en sådan översyn av personalorganisationen inom allmänna civilförvaltningens maskinanläggningar, som tidigare inom försvaret verkställts av statens organisationsnämnd. Med hänsyn till inträdda förändringar bör även resultatet av den inom försvaret redan verkställda översynen överarbetas och i samband därmed frågan om garnisonsmaskinistorganisationen upptagas till slutlig prövning, därest förutsättningar härför befinnas föreligga i så måtto att klarhet kan vinnas om den militära fastighetsförvaltningens framtida gestaltning. Jag har för avsikt att senare denna dag föreslå Kungl. Maj:t, att angivna undersökningar omedelbart skola igångsättas. De torde lämpligen bära uppdragas åt byggnadsstyrelsen respektive fortifikationsförvaltningen och arméförvaltningen, i bägge fallen i samverkan med statens organisationsnämnd. Dessa undersökningar komma att innefatta en genomgång i detalj av de olika anläggningarna. Det synes därför lämpligt, att samma myndigheter — för för-

svarets del i samråd med försvarets civilförvaltning — samtidigt utföra den granskning av de särskilda tjänsternas lönegradsplacering, som löneutredningen förutsatt skola ske. Vid sådant förhållande är det önskvärt, att redan vid årets riksdag principbeslut fattas om de allmänna riktlinjerna för lönesättningen för tjänsterna ifråga.

Här må även erinras, att i resultatet av de senaste förhandlingarna med personalorganisationerna om stabiliseringspolitikens fortsättande ingick, att förslag till lönerevision för maskinanläggningarnas personal skulle föreläggas 1950 års riksdag, såvitt detta vore tekniskt möjligt.

Förutsättning för att löneutredningens förslag skall kunna genomföras utan avbidan på resultatet av pågående tjänsteförteckningsrevision är dock enligt min mening att vissa jämkningar vidtagas i detsamma. Jag har nämligen funnit, att vissa delar av förslaget innefatta så betydelsefulla förändringar i löneläget för den berörda personalen, att deras genomförande skulle innebära ett föregripande av tjänsteförteckningsrevisionen. Detta gäller främst den föreslagna höjningen av lägsta eldargraden från 9 till 10 lönegraden och uppflyttning av vissa högre maskinmästartjänster från 19 till 20 respektive från 21 till 22 lönegraden. Även i andra delar har jag, såsom närmare skall framgå av det följande, funnit betänkligheter möta mot löneutredningens förslag. Då jag av antydda skäl i fortsättningen kommer att förorda en annan lönegradsplacering för vissa tjänster än som löneutredningen förordat, behöver detta icke betyda ett underkännande av de sakliga skäl, som utredningen anfört för sina förslag, utan endast att jag ansett det närmast böra ankomma på tjänsteförteckningskommittén att taga ställning till förslagen ifråga. Då tjänsteförteckningskommittén kan finna sig föranlåten att i samband därmed upptaga lönesättningen för maskinpersonalen till allmän omprövning, får det beslut, som kan komma att fattas på grund av de förslag jag i fortsättningen framlägger, i viss mån provisorisk karaktär.

Innan jag övergår till att enligt ovan angivna riktlinjer pröva detaljerna i löneutredningens förslag till lönegradsplacering för maskinpersonalen vill jag något beröra vissa frågor, som gälla anställningsförhållandena för denna personal. Till en början må härvid anmärkas, att arbetstiden för maskinpersonalen icke är generell reglerad. Detta gäller även den av statens organisationsnämnd berörda frågan om huru vakttjänst och passiv tjänst skola bedömas vid avvägandet av tjänstgöringens omfattning. Dessa spörsmål böra emellertid bli ytterligare belysta vid de i det föregående omförmälda organisationsundersökningarna. Vidare må erinras, att inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga f. n. utreda frågor om arbete å obehvämt arbetstid och därtill hörande lönespörsmål. I detta sammanhang förutsätter jag därför endast, att arbetstiden för maskinpersonalen i princip skall motsvara 48 timmars effektiv arbetstid i veckan, men att frågan hur denna

arbetstid skall uttagas — i form av vakttjänst, passiv tjänst etc. — får upp- tagas till prövning senare, då erforderlig utredning föreligger.

I likhet med löneutredningen finner jag vidare det böra ankomma på 1948 års anställningsutredning att klarlägga vilken anställningsform — kollektivavtalsanställning eller tjänstemannaanställning — som bör komma till användning för olika kategorier av personal vid statens fasta värmeanläggningar. Därav följer, att jag icke nu är beredd att taga ställning till de allmänna uttalanden i denna fråga, som gjorts av löneutredningen. Vid den följande behandlingen av löneutredningens förslag utgår jag från att i av- bidaan på resultatet av anställningsutredningens arbete någon förändring icke skall ske i den berörda personalens anställningsförhållanden och att således ett kommande principbeslut i fråga om lönegradsplaceringen av personalen t. v. endast erhåller tillämpning å den nu tjänstemannaanställda personalen. I anslutning härtill vill jag framhålla önskvärdheten av att om möjligt anställningsutredningens förslag beträffande här ifrågava- rande personalkategorier föreligger i sådan tid, att det kan beaktas, då ett eventuellt principbeslut skall sättas i tillämpning. F. ö. synes ett samarbete beträffande dessa spørsmål böra komma till stånd mellan byggnadsstyrel- sen samt fortifikationsförvaltningen och arméförvaltningen, å ena, samt anställningsutredningen, å andra sidan, i syfte att nämnda myndigheter skola i sina undersökningar angående personalorganisationen vid värmean- läggningarna snarast kunna tillgodogöra sig inom anställningsutredningen vunna resultat.

Vad angår frågan om beredande av fastare anställning åt olika kategorier av tjänstemannaanställd personal vid värmeanläggningarna synes det up- penbart, att därmed i allmänhet bör anstå till dess resultatet av nyssnämnda organisationsutredningar föreligga. Även därefter torde det kunna bli nöd- vändigt att låta anstå med ordinariesättning av tjänster i avbidaan på resul- tatet av den pågående tjänsteförteckningsrevisionen. Vid organisationsun- dersökningen inom försvaret bör undersökas, om icke den vid vissa av mari- nens anläggningar tjänstgörande militära maskinistpersonalen bör utbytas mot civil sådan personal.

Vad löneställningen för eldar- och reparatörspersonalen beträffar har löneutredningen, som för sin del utgått från att all heltidssysselsatt maskin- personal skall erhålla tjänstemannaanställning, funnit, att utvecklingen lett till att någon klar gräns numera i regel icke kan dragas mellan eldarperso- nal, å ena, och reparatörspersonal, å andra sidan. Med beaktande av detta förhållande har utredningen förordat, att ifrågavarande personalkategorier skola betraktas såsom tillhörande en och samma befordringsserie. Denna skall enligt utredningens förslag omfatta eldartjänster i 10 lönegraden samt reparatörstjänster i 11 och 13 lönegraderna. Utredningen har härvid utgått från vissa förutsättningar, vilka dock beräknats att först så småningom

komma att vara för handen. Dessa förutsättningar ha angivits vara, att eldarna dels redan vid anställningen besitta visst reparationskunnande, vunnit genom yrkesutbildning, praktik eller dylikt, dels ock i den mån så lämpligen kan ske erhålla möjlighet att regelbundet deltaga ej blott i enklare översyns- och underhållsarbeten utan även i egentligt reparationsarbete. Reparatörernas fördelning på 11 och 13 lönegraderna bör enligt vad utredningen framhållit ske så, att till 11 lönegraden hänföras befattningshavare, huvudsakligen sysselsatta med översyns-, underhålls- och reparationsarbeten av icke alltför komplicerad beskaffenhet, och till 13 lönegraden befattningshavare, huvudsakligen sysselsatta med kvalificerat arbete. Då utredningen emellertid funnit några generellt tillämpliga normer för inplacering av befattningshavare i den ena eller den andra lönegraden svårligen kunna fastställas, har utredningen angivit huru uppdelningen på de olika lönegraderna av nu förefintliga huvudtyper av reparatörstjänster enligt utredningens mening lämpligen bör ske.

I flera remissyttranden har hävdats att en placering av samtliga eldardtjänster i 10 lönegraden icke nu borde komma till stånd, bl. a. med hänsyn till att en sådan åtgärd skulle innebära ett föregripande av resultatet av 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete. I fråga om reparatörspersonalens löneställning ha i remissyttrandena olika meningar kommit till uttryck. Sålunda har försvarets civilförvaltning ifrågasatt, huruvida en uppdelning av denna personal på två lönegrader vore motiverad. Statens lönenämnd har förordat en provisorisk inplacering av reparatörerna i 10 och 12 lönegraderna, medan statens organisationsnämnd ansett reparatörerna böra fördelas på 11 och 12 lönegraderna. Slutligen har statskontoret, som i och för sig godtagit fördelningen på 11 och 13 lönegraderna, förklarat sig icke kunna tillstyrka, att de hantverksföreståndare i 12 lönegraden vid sinnessjukhusen, vilka ha reparatörsuppgifter, skulle i enlighet med utredningens förslag uppflyttas i 13 lönegraden.

För egen del finner jag i likhet med utredningen angeläget, att eldarnas möjligheter till vidarebefordran till reparatörstjänst underlättas. Detta behöver emellertid enligt min mening icke innebära, att eldar- och reparatörstjänsterna hänföras till samma befordringskarriär. Jag anser att för befordran till reparatör alltjämt bör fordras särskild yrkeskunskap.

Vad eldardtjänsterna angår kan jag icke finna tillrädligt att grunda den ifrågasatta lönerrevisionen på förhållanden, som icke nu föreligga men som förutsättas komma att vara för handen i en framtid. Med utgångspunkt från nu rådande förhållanden förordar jag, att 9 lönegraden bibehålles såsom normallönegrad för eldare, vilka endast sysselsättas med göromål, som sammanhånga med värmeanläggningars skötsel och drift, såsom eldning, slaggnig, pannrengöring o. d. En uppflyttning av sådana tjänstemän till 10 lönegraden skulle — såsom redan nämnts — innebära ett föregripande av tjänsteförteckningskommitténs arbete på en väsentlig punkt. Däremot anser

jag mig kunna förorda en placering i 10 lönegraden av eldartzjänster, vilkas innehavare ha att jämsides med eldningsgöromål fullgöra reparationsarbeten eller eljest tagas i anspråk för göromål av mera kvalificerad beskaffenhet än som normalt åligga eldare.

I fråga om reparatörerna — varmed jag avser befattningshavare, vilka ha till huvuduppgift att utföra reparationer — synes med beaktande av gällande lönegradsplaceringar för yrkesmän inom de mekaniska och elektriska facken icke vara något att erinra mot att 11 lönegraden fastställes såsom normallönegrad för reparatörer. Erinras må, att i enlighet med förslag av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga placering i nuvarande lönegraden Ca 11 enligt beslut vid 1942 års riksdag avsågs för tjänstemän, vilkas huvuduppgift skulle vara att verkställa reparationer vid vissa större värmeanläggningar med kraftalstring eller kraftomformning. Utredningen har emellertid föreslagit, att för reparatörer, huvudsakligen sysselsatta med kvalificerat arbete, skulle avses 13 lönegraden. I likhet med flera av remissmyndigheterna finner jag förslaget i denna del ägnat att ingiva betänkligheter, eftersom det synes kunna i viss mån innebära ett föregripande av tjänsteförteckningskommitténs arbete. Såsom framgår av utredningens redogörelse för gällande anställnings- och avlöningsförhållanden är med undantag för elektrikerna vid flygflottiljerna (Ce 14) reparatörspersonalen vid allmänna civiltjänsterna och försvaret placerad i högst 12 lönegraden. Med hänsyn till angivna omständigheter har jag ansett mig kunna biträda förslaget om utnyttjande av 13 lönegraden för reparatörer endast under förutsättning att för placering i nämnda lönegrad i allmänhet blott ifrågakomma vid större maskinanläggningar placerade tjänster, vilka av sina innehavare kräva särskilt kvalificerad yrkesskicklighet för reparationer av värme-, sanitets- eller elektriska anläggningar och vilka äro förenade med förmanskap för annan reparationspersonal.

I fråga om hantverksföreståndarna vid sinnessjukhusen får jag såsom min uppfattning framhålla, att för de av nämnda befattningshavare, vilka tjänstgöra såsom reparatörer vid maskinanläggning, löneställningen bör avvägas efter samma grunder som för övriga reparatörer samt att ifrågavarande hantverksföreståndare med hänsyn till dem sålunda åvilande arbetsuppgifter böra — under benämning reparatörer — hänföras till maskin- och eldarpersonalen. En inplacering av vissa här avsedda hantverksföreståndare i 13 lönegraden torde under sådana förhållanden icke behöva få konsekvenser beträffande löneställningen för övriga hantverksföreståndare.

Jag övergår härefter till frågan om löneställningen för ansvarsmaskinisterna. Löneutredningens förslag i denna del grundar sig på ett av byggnadsstyrelsen upprättat förslag till klassificering av statsförvaltningens fasta maskinanläggningar. Vid klassificeringen har dels en viss värdering av den tekniska utrustningen vid de olika anläggningarna verkställts, dels hänsyn

tagits till vederbörande anläggnings storlek och art. Härvid har förutsatts en teknisk utrustning av för den ifrågavarande byggnaden normal beskaffenhet. Vidare har en grupp av likartade, i storlek närliggande och administrativt sammanhängande anläggningar placerats lika även om vissa av dessa anläggningar skulle vara något för stora eller något för små för denna placering. Byggnadsstyrelsen har i anslutning till klassificeringsförslaget framhållit, att det ej vore möjligt att angiva de olika faktorernas inverkan. Ej heller kunde några kännetecken på de olika grupperna anföras, utan den gjorda klassificeringen finge definiera gruppernas omfattning. Enligt klassificeringsförslaget ha statsförvaltningens fasta maskinanläggningar indelats i 8 grupper, betecknade med nr 1—8, varvid gruppen med de minsta anläggningarna betecknats med nr 1. Vid klassificeringen har förutsatts, att intervallen i lönehänseende mellan de olika grupperna skulle utgöra två lönegrader utom mellan grupperna 1 och 2, där intervallen skulle utgöra en lönegrad, samt mellan grupperna 2 och 3, där intervallen förutsatts skola utgöra en eller två lönegrader. Den avsedda intervallen mellan grupperna 7 (de fyra största sinnessjukhusen) och 8 (karolinska sjukhuset) har icke angivits.

Löneutredningen har i princip godtagit byggnadsstyrelsens klassificeringsförslag och på grundval av detta förordat, att ansvarsmaskinisterna vid de olika anläggningarna skola erhålla följande lönegradsplacering, räknat från den lägsta anläggningsgruppen och uppåt: Ca 11, Ca 13, Ca 14, Ca 15, Ca 17, Ca 19, Ca 20 och Ca 22. I förhållande till de av byggnadsstyrelsen förutsatta intervallerna i lönehänseende mellan de olika anläggningsgrupperna företer angivna lönegradsserie de avvikelserna, att avståndet mellan grupperna 1 och 2 utgör två lönegrader i stället för en, samt mellan grupperna 3 och 4 samt 6 och 7 en lönegrad i stället för två. I förhållande till nu gällande gruppindelningar vid allmänna civilförvaltningen föreligger den skillnaden, att de mindre anläggningarna, som tidigare fördelats på två grupper, sammanförts till en grupp, varjämte mellan karolinska sjukhuset och den tidigare högsta gruppen inskjutits en ny grupp (grupp 7). Vid bedömande av förslagens innebörd i lönehänseende bör till en början uppmärksammas, att endast sådana anläggningar, vilka helt taga ansvarsmanens tjänstgöringstid i anspråk, ingå i löneregleringen, vilket framförallt torde ha betydelse beträffande anläggningar i lägsta gruppen. I övrigt innebär förslaget i jämförelse med de inom allmänna civilförvaltningen tillämpade normerna, att ansvarsmaskinisterna vid de nya grupperna 2 och 3 enligt förslaget uppflyttas en lönegrad vardera samt att ansvarsmaskinisterna vid de fyra största sinnessjukhusen och vid karolinska sjukhuset jämväl uppflyttas en lönegrad vardera. Den nya gruppen 4 (lönegrad Ca 15) innehåller anläggningar, som vid statens sinnessjukhus och fångvårdsanstalterna hänförts till 15 lönegraden och inom allmänna civilförvaltningen i övrigt normalt till 14 lönegraden. Löneutredningen har framhållit, att i av-

vaktan på resultatet av 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete utredningen vid utformandet av sitt förslag ansett sig böra iakttaga viss försiktighet med att föreslå uppflyttning av hela serier tjänster. Utredningen hade därför endast föreslagit sådana jämkningar i gällande lönegradsserie, som betingades av dels tillkomsten av anläggningsgrupp 7, dels den lönegradsuppflyttning av eldar- och reparatörspersonal, som utredningen förordat.

I de avgivna yttrandena ha försvarets civilförvaltning, statskontoret, statens lönenämnd samt svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet funnit otillfredsställande, att grunderna för det föreslagna klassificeringssystemet icke redovisats. Såväl i dessa myndigheters yttranden som i andra remissutlåtanden riktas även i andra hänseenden erinringar mot förslaget i denna del. Beträffande dessa erinringar torde här få hänvisas till den föregående redogörelsen.

I likhet med nyssnämnda remissmyndigheter har jag funnit otillfredsställande, att klassificeringen icke skett efter bestämda normer, vilka kunna underkastas granskning av andra än dem som deltagit i klassificeringsarbetet. Såsom byggnadsstyrelsen i ett tidigare sammanhang påpekat, är det vid utarbetandet av ett dylikt, för hela statsförvaltningen enhetligt system för klassificering av värmeanläggningar önskvärt, att åtminstone de viktiga faktorernas inverkan fastställas, så att gränserna för den mer eller mindre subjektiva bedömningen icke bli alltför vida. I likhet med vissa remissmyndigheter anser jag vidare det vara en svaghet i byggnadsstyrelsens klassificeringsförslag, att antalet grupper är så stort. Detta har bl. a. föranlett att enligt utredningens förslag intill varandra liggande lönegrader skola utnyttjas för ansvarsmaskinister. Jag kan därför icke förorda, att klassificeringsförslaget oförändrat lägges till grund för lönerevisionen. Här till återkommer jag i det följande.

Uppkommande frågor om klassificeringssystemets tillämpning å nya anläggningar eller ändring av anläggnings inplacering i viss grupp synas böra handläggas av byggnadsstyrelsen i samråd med fortifikationsförvaltningen och arméförvaltningen. Vederbörande personalorganisation bör även beredas tillfälle att yttra sig i ärendet. Att inrätta ett särskilt organ för handläggning av frågor av här förevarande slag finner jag däremot icke påkallat. I detta sammanhang vill jag tillägga, att byggnadsstyrelsen torde böra anmodas att i samband med avgivande av förut omförmålt detaljförslag till lönegradsplacering för ansvarsmaskinister inkomma med redogörelse för huvuddragen i klassificeringssystemet. Vid detaljförslagets upprättande synes hänsyn endast böra tagas till varje anläggnings nuvarande beskaffenhet och icke — såsom synes ha skett vid klassificeringen — till en för vederbörande byggnad normal teknisk utrustning. Frågan om formerna för

den särskilda undersökning angående anställnings- och avlöningsförhållandena för de icke heltidssysselsatta ansvarsmännen, vilken löneutredningen ansett önskvärd, torde jag i annat sammanhang få anmäla för Kungl. Maj:t. Undersökningen synes böra igångsättas snarast möjligt.

I fråga om löneutredningens förslag till inplacering i lönegrad av ansvarsmaskinisterna inom de olika anläggningsgrupperna vill jag framhålla, att med hänsyn till att arbetet med en allmän tjänsteförteckningsrevision pågår varje åtgärd, som kan innefatta en rubbning av ansvarsmaskinisternas löneställning i jämförelse med andra närstående tjänstemannakategorier, bör undvikas. Med denna utgångspunkt har jag hyst tvekan om lämpligheten av förslaget att nu sammanslå de två lägsta anläggningsgrupperna till en grupp, för vilken avses värmeskötare i Ca 11 som ansvarsmaskinist. Såsom förut påpekats innebär detta förslag en uppflyttning av vissa värmeledningsskötare i Ca 10 till Ca 11. Med hänsyn till den placering av vissa eldare i 10 lönegraden som jag i det föregående förordat synes det emellertid icke kunna anstå med denna i och för sig fullt motiverade uppflyttning. Erinras må, att placeringen i 11 lönegraden endast är avsedd för befattningshavare, för vilka skötseln av värmeanläggningen kräver heltidstjänstgöring. Skötsel av värmeanläggning av den ringa storleksordning, varom här är fråga, torde i allmänhet icke taga vederbörande befattningshavares tid helt i anspråk.

Vad angår grupperna 2 och 3, vilka enligt utredningens förslag skulle hänföras till lönegraderna 13 respektive 14, är jag icke övertygad om nödvändigheten av att särskilda dessa anläggningar i två grupper. Enligt utredningsmännens förslag skulle visserligen krav på maskinistexamen av 3 klass endast gälla för ansvarsmaskinist vid anläggning, tillhörande grupp 3, men enligt vad jag inhämtat från byggnadsstyrelsen skulle ett uppställande av samma krav för ansvarsmaskinist vid anläggning, tillhörande grupp 2, i praktiken innebära en jämförelsevis obetydlig höjning av kompetenskraven, eftersom värmeskötare redan i icke obetydlig utsträckning inneha maskinistexamen av 3 klass. Utbildningen för denna examen är f. ö. föga tidskrävande (13 veckor). Då å andra sidan utbildningen till maskinist av 2 klass (kompetenskrav för ansvarsmaskinist vid anläggning, tillhörande grupp 4) omfattar 37 veckor och därjämte praktikfordringarna (30 månader) äro dubbelt så höga som beträffande maskinist av 3 klass (15 månader), synes det oegentligt att — såsom löneutredningen föreslagit — tillämpa samma intervall mellan grupperna 2 och 3 som mellan grupperna 3 och 4. Jag anser mig därför — med hänsyn jämväl till önskvärheten av att reducera antalet anläggningsgrupper och att undvika utnyttjande av närliggande lönegrader — böra förorda, att anläggningsgrupperna 2 och 3 sammanslås till en grupp, avsedd för ansvarsmaskinist i 13 lönegraden med maskinistexamen av 3 klass eller på annat sätt ådagalagd motsvarande kunnighet.

Prövningen av de föreslagna uppflyttningarna av ansvarsmaskinisterna vid de fyra största sinnessjukhusen och vid karolinska sjukhuset synes mig böra ankomma på 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

De biträdande maskinisterna i 13 lönegraden skulle enligt utredningens förslag bibehållas en lönegrad över den högre reparatörsgraden och placeras i 14 lönegraden. Vad angår de biträdande maskinisterna i 15 lönegraden förordar utredningen, att de skola kvarstå i 15 lönegraden i avbidan på resultatet av översynen av personalorganisationen vid anläggningarna ifråga. Då ställning till de biträdande maskinisternas lönegradsplacering synes böra tagas i ett sammanhang, anser jag mig icke nu böra framlägga något förslag beträffande dessa tjänster. Prövningen av deras löneställning torde få upptagas på grundval av de organisationsundersökningar, som skola företagas.

Utredningens förslag, att maskinisten i lönegrad Ca 16 vid karolinska sjukhuset skulle uppflyttas till 17 lönegraden, har icke föranlett någon erinran i remissyttrandena och biträdades av mig. Erinras må, att 16 lönegraden icke i övrigt skulle tagas i anspråk för maskinistpersonal.

Utredningens förslag till tjänstebenämningar anser jag mig kunna biträda.

Vad utredningen anfört och föreslagit beträffande kompetenskraven å olika tjänster föranleder icke annan erinran från min sida än som framgår av vad jag anfört beträffande sammanslagningen av grupperna 2 och 3. Den i vissa yttranden berörda frågan om utbyte av gällande krav på viss sjötjänstgöring för förvärvande av maskinistkompetens mot krav på praktik vid landanläggning synes böra upptagas till närmare övervägande.

I fråga om genomförandet av utredningens förslag i den form de här tillstyrkts har jag redan i det föregående förordat, att det skall ankomma på byggnadsstyrelsen och fortifikationsförvaltningen att i samverkan med vissa andra myndigheter framlägga detaljförslag till lönegradsplacering för olika tjänster. Det torde få förutsättas, att dessa utredningar skola kunna så bedrivas, att resultatet av desamma kan ligga till grund för anslagsäskandena till 1951 års riksdag. I den mån så icke blir fallet, och ett slutligt genomförande av det principbeslut, som kan komma att meddelas av 1950 års riksdag, därför icke kan komma till stånd den 1 juli 1951, torde såsom i vissa remissmyndigheters yttranden ifrågasatts beträffande sådana anläggningar som beröras av garnisonsmaskinistorganisationen, vissa provisoriska anordningar böra vidtagas för att tillförsäkra den berörda personalen i huvudsak den löneställning, som skulle tillkomma den enligt principbeslutet.

Vid upprättandet av detaljförslagen synes i huvudsak böra beaktas vad löneutredningen anfört till ledning för detta arbete. Givetvis bör härvid

hänsyn tagas till de ändringar i utredningens principförslag, som kunna beslutas i anledning av vad jag i det föregående anfört och föreslagit. Sålunda skall uppflyttning av eldare från 9 till 10 lönegraden samt av eldare av 1. klass vid försvaret från 11 till 13 lönegraden och av vissa hantverksföreståndare från 12 till 13 lönegraden komma till stånd endast i den mån arbetsuppgifterna å befattningarna utgöra skäl för en sådan uppflyttning och vederbörande därjämte innehar i det föregående angiven kompetens. Vid utarbetandet av detaljförslagen torde böra undersökas, huruvida icke vissa av utredningen undantagna grupper, såsom fortmaskinisterna vid Bodens fästning, kunna medtagas i löneregleringen.

Utredningen har framhållit, att innehavare av ordinarie eller extra ordinarie tjänst, vilken nedflyttas i lönegrad, bör bibehållas vid oförändrad löneställning så länge han kvarstår i innehavande tjänst. Med hänsyn till att löneregleringen på grund av skäl, som angivits i det föregående, har en i viss mån provisorisk karaktär, synes emellertid böra gälla, att nedflyttning av tjänster (exempelvis av elektriker vid flygvapnet) t. v. icke genomföres. Såsom lönenämnden förutsatt böra emellertid — i avvaktan på ett slutligt ställningstagande till frågan om maskinpersonalens lönegradsplacering — nu avsedda tjänster vid uppkommande ledigheter icke återbesättas utan att frågan härom i varje särskilt fall underställes Kungl. Maj:ts prövning.

Med anledning av vad tjänstemännens centralorganisation framhållit angående inplacering i löneklass vid uppflyttning i högre lönegrad på grund av löneregleringen må framhållas, att skäl icke föreligga för att i detta hänseende tillämpa andra principer för maskinistpersonalen än som tidigare tillämpats vid liknande lönerevisioner. Löneklassplaceringen bör därför ske i enlighet med gällande bestämmelser.

Vad jag i det föregående anfört har närmast tagit sikte på förhållandena inom allmänna civilförvaltningen och försvaret. Jag förutsätter dock, att i den mån likartade förhållanden föreligga inom kommunikationsverkens maskinanläggningar vad här föreslagits skall äga motsvarande tillämpning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de framlagda grunderna för en lönerevision för maskin-, eldar- och reparatörspersonal vid statsförvaltningens fasta värmeanläggningar, avsedd att om möjligt träda i tillämpning den 1 juli 1951.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Utredningens förslag			Nuvarande förhållanden					
Grupp	Lönegrad	Tjänstebenenämning m. m.	Allmänna civilförvaltningen		Försvaret		Kommunikationsverken	
			Lönegrad	Tjänstebenenämning	Lönegrad	Tjänstebenenämning	Lönegrad	Tjänstebenenämning
8	22	Förste maskinmästare (övermaskinistexamen jämte viss kompetens såsom installatör)	Ca 21	Maskinmästare				
7	20	Maskinmästare (övermaskinistexamen jämte viss kompetens såsom installatör)	Ca 19	—>—				
6	19	—>—	Ca 19 Ca 17	—>— —>—	Ca 16	Maskinist		
5	17	—>—	Ca 17 Ca 15 Ca 14 Ca 14 Ca 13 Ca 13	—>— Maskinist Maskinmästare av 3:e klass Maskinist —>— Maskinist av 2:a klass	Ca 16, Ce 16	—>—		
4	15	Maskinist (maskinistexamen av 2:a klass)	Ca 17 Ca 15 Ca 14 Ce 14 Ca 13 Ca 13 Ca 12	Maskinmästare Maskinist Maskinist av 1:a klass Maskinist —>— Maskinist av 2:a klass Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass	Ca 18 Ca 16, Ce 16 Ce 14 Ce 13	Tyghantverkare av 1:a klass Maskinist —>— —>—	Ce 21	Maskinmästare
3	14	Maskinist (maskinistexamen av 3:e klass)	Ca 14 Ca 13, Ce 13 Ca 13 Ca 12 Ca 12	Maskinist av 1:a klass Maskinist Maskinist av 2:a klass Maskinist Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass	Ca 16 Ce 12 Ce 10	—>— Maskinist av 2:a klass Eldare av 1:a klass	Ca 14	Maskinist av 1:a klass
2	13	Värmeskötare	Ce 17 Ce 14 Ca 12 Ca 12 Ca 12 Ca 12 Ca 12 Ce 10, 11 och 12	Maskinmästare Montör Maskinist Maskinist av 3:e klass Maskinist, tillika reparatör Värmeledningsskötare, tillika reparatör av 1:a klass Värmeledningsskötare	Ce 10	Eldare av 1:a klass	Ca 12 Ca 12 Ca 12 Ce 11	Maskinist Maskinist av 2:a klass Reparatör —>—
1	11 ¹	Värmeskötare ¹						

¹ Här avses endast befattningshavare, som vid vederbörande anläggning äro heltidssysselsatta med eldnings-, reparations- o. d. göromål.

Anm. Beträffande vissa av förestående befattningar har utredningen ansett att med hänsyn till omständigheter, som icke kunnat beaktas vid klassificeringen, skäl kunde föreligga för en högre lönegradsplacering.

Byggnadsstyrelsens förslag till klassificering av statsförvaltningens fasta maskinanläggningar.

Grupp 1.

Ej redovisad här.

Grupp 2.

Justitiedepartementet.

Säkerhetsanstalten, Norrköping.

Ungdomsanstalten, Skenäs, Östra Husby.

Försvarsdepartementet.

Ridskolan.

Garnisonssjukhuset, Karlsborg.

Blekinge kustartilleriförsvär: Oscarsvärn.

Blekinge kustartilleriförsvär: Västra Hästholmsfort (IV. materielområdet).

Socialdepartementet.

Lövsta skolhem och yrkesskola.

Riksförsäkringsanstalten.

Pensionsstyrelsen.

Kommunikationsdepartementet.

Bangårdspostkontoret, Stockholm.

Postverkets industrifastighet, Ulvsunda.

Centralposthuset, Göteborg.

Postverkets fastighet, Torsgatan 9—11, Borås.

Telegrafstyrelsen: Fastigheterna Brunkebergstorg 2 och Beridarebangatan 14, Stockholm.

Centraltelegrafstationen, Stockholm.

Telegrafverkets fastighet, Kaserntorget 11 A—B, Göteborg.

Vattenfallsstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Ämbetshus (kvarteret Murmästaren), Hantverkaregatan 29, Stockholm.

Ämbetshus (gamla riksdagshuset), Birger Jarlstorg 5, Stockholm.

Ämbetshus (centralpalatset), Tegelbacken, Stockholm.

Bulltofta flygplats.

Ecklesiastikdepartementet.

Nationalmuseet.

Uppsala universitet:

Universitetsbiblioteket.

Patologiska institutionen.

Institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi samt farmakologiska institutionen.

Fysikalisk-kemiska och biokemiska institutionen.¹

Kemiska institutionen.¹

Institutionen för fysiologisk botanik.

Gymnastik- och idrottsinstitutionen: Gymnastikhuset med studenternas tennishall.

Universitetsbyggnaden.

Lunds universitet: Universitetsbyggnaden.

Karolinska institutets f. d. byggnader, Hantverkaregatan 3, Stockholm.

Chalmers tekniska högskola: Avdelningar och institutioner vid Gibraltar-gatan, Göteborg.

Dövstumsskolan å Manilla.

Vårdanstalten för dövstumma å Mogård.

Konstfackskolan.

Gymnastiska centralinstitutet.

Dramatiska teatern, Stockholm.

Jordbruksdepartementet.

Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Maskininstitution och vattenverk.

Skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, Experimentalfältet, Stockholm.

Handelsdepartementet.

Statens provningsanstalt.

Statens hantverksinstitut.

Patent- och registreringsverket.

Inrikesdepartementet.

Länsstyrelsen i Uppsala län: Uppsala slott.

Grupp 3.

Justitiedepartementet.

Fångvårdsanstalterna i Malmö, Härlanda och Härnösand.

¹ Gemensam värmecentral men en ansvarig maskinist för vardera institutionen. Den ene bör ensam ha ansvaret för värmecentralen, men så länge apparaturen inom resp. institutioner skall skötas av olika personer, komma båda ändock i denna grupp.

Försvarsdepartementet.

Arméns intendenturförråd i Karlsborg.

Militärstabsbyggnaden, Östermalmsgatan 87, Stockholm.

F. d. I 1, Stockholm.

A 1, Stockholm.

T 2 N

Artilleriskjutskolan.

Luftvärnsskjutskolan.

Luftbevakningscentralen, (inkl. Lägre och Skans I), Tingstäde.

Härnösands kustartilleridetachment.

Stockholms kustartilleriförsvar: Kustartilleriförsvarsstaben, Vaxholm och Rindö.

Karlskrona örlogsstation: Avdelning Anckarstierna.

Blekinge kustartilleriförsvar: Anläggningarna på Aspö.

Kommunikationsdepartementet.

Ämbetshus (kvarteret Rosenbad), Drottninggatan 1—3, Stockholm.

Torslanda flygplats.

Ecklesiastikdepartementet.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Byggnader för riksantikvarieämbetet och statens historiska museum.

Lunds universitet: Kemiska institutionen.¹

Institutet och förskolan för blinda å Tomtebodan.

Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte.

Högre tekniska läroverket, Stockholm.

Stadion, Stockholm.

Handelsdepartementet.

Ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation jämte svenska träforskningsinstitutet och metallografiska institutet, Stockholm.

Inrikesdepartementet.

Sundby sjukhus: Sjukavdelningen i Ribbingelund.

Grupp 4.*Försvarsdepartementet.*

Krigsmaterialverkets lokalförvaltningar i Storuman, Gällö, Korsnäs, Ulriksdal, Hallsberg, Tenhult och Räppe.

¹ Inplaceringen motiveras av den för ett flertal institutioner gemensamma utrustning, som är förlagd till kemiska institutionen.

Arméns intendenturförråd i Boden.

I 7, Ystad.

K 1, K 2, K 3 och K 4.

A 5 (inkl. Heden).

Lv 4, Lv 5 (inkl. Tynderö), Lv 6 (inkl. Pilegården) och Lv 7 (inkl. Tåme).

Krigsskolan.

Infanteriskjutskolan.

Arméns jägarskola (inkl. Gällivare).

Garnisonssjukhuset, Skövde.

Hårsfjärdens örlogsdepå (inkl. Vitså).

Karlskrona örlogsstation: Avdelning Sparre.

Kommunikationsdepartementet.

Centralposthuset, Stockholm.

Telegrafverkets fastigheter i kvarteret Jericho, Stockholm.

Kanslihuset jämte övriga till kanslihusannexets värmecentral anslutna byggnader, Stockholm.

Ämbetshus (kvarteret Grönlandet norra), Drottninggatan 96, Stockholm.

Ecklesiastikdepartementet.

Naturhistoriska riksmuseet.

Dövstumskolan, Vänersborg.

Kungl. Teatern, Stockholm.

Jordbruksdepartementet.

Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Mejeribygnaden.

Inrikesdepartementet.

S:ta Annas, S:t Olofs och Västra Ny sjukhus.

Statens anstalt för fallandesjuka.

Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar (garnisonssjukhuset), Agnegatan 19, Stockholm.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn.

Grupp 5.

Justitiedepartementet.

Säkerhetsanstalten, Hall, jämte sinnessjukavdelningen, Håga, Södertälje.

Fångvårdsanstalten, Långholmen, Stockholm.

Försvarsdepartementet.

Arméns intendenturförråd i Stockholm (inkl. kronobageriet).

I 3, I 4 (inkl. Prästtomta), I 5 (inkl. Kånkbacken), I 6, I 7, Revinge (inkl. uthyrningsfastigheter), I 8, I 11, I 14 (inkl. Ivförråd Fo 21), I 15, I 16, I 17 (inkl. Backamo), I 18 och I 20 (inkl. Vännäs).

P 1 (inkl. Taxhuvud) och P 2.

A 1, Risne, A 2 (inkl. uthyrningsfastigheter och Vårgårda), A 4 (inkl. Grytan), A 7 (inkl. Tofta), A 8 och A 9.

Lv 1 och Lv 3 (inkl. Risne, Örby, Lovö och Gustafsberg).

Ing 1 (inkl. Laxön, Älvkarleö och Helenelund), Ing 2 (inkl. Ränneslätt) och Ing 3 (inkl. Ängesholmen och Råbäcken).

S 1 (inkl. Marieberg).

T 1, T 2, T 3 (inkl. Tallåsen och Stormyren) och T 4.

Arméns underofficersskola (inkl. försvarets läroverk).

Stockholms örlogsstation.

KA 3.¹

KA 2: Förläggningen, Gräsvik.

Blekinge kustartilleriförsvar: Kungsholmsfort (inkl. Batt TÖ).

KA 4: Förläggningen vid Käringberget (inkl. Oscar II fort).

Sjökrigsskolan.

Marinens underofficersskola.

Flottans sjömansskola.

Flygvapnets centrala skolor.

Ecklesiastikdepartementet.

Tekniska högskolan i Stockholm: Byggnaderna vid Valhallavägen 79.

Jordbruksdepartementet.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Högskolebyggnaderna, Ultuna, inkl. Kungsängens gård, Danmark.

Veterinärhögskolan: Byggnaderna vid Roslagsvägen, Stockholm.

Statens veterinärmedicinska anstalt.

Inrikesdepartementet.

Statens bakteriologiska laboratorium.

Psykiatriska sjukhuset samt S:t Jörgens, Västra Marks, Salberga och Gådeå sjukhus.

¹ Om samma person skall ansvara för driften vid ifrågavarande anläggning samt Gotlands kustartilleriförsvars reservkraftstation å Fårösund m. m. bör anläggningen hänföras till grupp 6.

Grupp 6.

Försvarsdepartementet.

I 1, Ulriksdal¹, I 2 (inkl. V. militärbefälsstaben, Råtorp, Sörmon och Trossnäs), I 12 (inkl. garnisonssjukhuset och Ränneslätt), I 13 (inkl. Rommehed), I 19 och I 21 (inkl. arméhundskolan och garnisonssjukhuset).

P 3 och P 4 (inkl. Axvall).

A 3 (inkl. Kristianstad och Rinkaby) och A 6 (inkl. Skillingaryd).

Lv 2 (inkl. Hästholmen).

Garnisonssjukhuset, Boden.

Ämbetsbyggnaden (kvarteret Tre Vapen), Gärdet, Stockholm.

Stockholms kustartilleriförsvaret: KA 1 förläggning, Oscar-Fredriksborg, jämte batterier och ytterförläggningar.²

F 1, F 2, F 3, F 4, F 5, F 6, F 7, F 8, F 9, F 10, F 11, F 12, F 13, F 14, F 15, F 16 och F 20, F 17, F 18 samt F 21 (inkl. Boden, Oscarsvarv och Nederkalix).

Inrikesdepartementet.

Sundby (med eller utan sjukavdelningarna i Ribbingelund och Rosöga), Birgittas, S:t Sigfrids, S:ta Gertruds, Vipeholms, Restads, Källshagens, Mariebergs, Sätters (med eller utan sjukavdelningen i Olofsfors och Päruby sjukhus), Sidsjöns, Frösö, Umedalens och Furunäsets sjukhus.

Serafimerlasarettet.

Grupp 7.

Inrikesdepartementet.

Ulleråkers, Ryhovs, S:t Lars och S:ta Maria sjukhus.

Grupp 8.

Inrikesdepartementet.

Karolinska sjukhuset.

¹ Specialmotivering finnes för denna inplacering.

² Inplaceringen gäller så länge en person har ansvaret för driften vid samtliga ifrågasvarande anläggningar.